Зеленодольск шәһәре Советының 2018 ел__________________________номерлы карары белән кабул ителде

Яшел Үзән шәһәре мэры

____

ПРОЕКТ

Муниципаль берәмлек
Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре»
Татарстан Республикасы
УСТАВЫ

Зеленодольск шәһәре
2018 ел

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕКЛӘРЕ ЗЕЛЕНОДОЛЬСК МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ «ЗЕЛЕНОДОЛЬСК ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕК УСТАВЫ

I бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1 маддә. Шәһәр җирлеге һәм аның статусы

1. «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлегенә шәһәр җирлеге статусы бирелгән.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге (алга таба текст буенча - шәһәр җирлеге).

3. «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы составына керә.

2 маддә. Шәһәр җирлегенең территориаль төзелеше.

1. Шәһәр җирлеге территориясе составына Яшел Үзән шәһәре керә.

2. Шәһәр җирлеге чикләре «Зеленодольск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 24-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

3. Шәһәр җирлеге территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнештәге җирләр керә.

4. Шәһәр җирлеге чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 маддә. Шәһәр җирлегенең рәсми символлары

1. Шәһәр җирлегенең үз гербы бар, ул тарихи, мәдәни һәм башка җирле традицияләрне һәм үзенчәлекләрне чагылдыра, шулай ук флаг һәм гимнга да ия булырга мөмкин.

2. Гербның төгәл геральдик тасвирламасы болай ди: «Яшел кырда көмеш билбаулы һәм шул ук металлар белән тамгаланган лазор очлы яшел кырда көмеш җилкәнле алтын ладья, каешка асып куелган алтын тәңкәле, таяк урынына чүкечле, кара кадап куелган иде».

4 маддә. Шәһәр җирлегендә яшәүчеләр һәм халык

Шәһәр җирлегендә яшәүчеләр - даими яисә башлыча шәһәр җирлеге территориясендә яшәүче Россия Федерациясе гражданнары (алга таба - гражданнар).

5 маддә. Шәһәр җирлегендә гражданнарның җирле үзидарәне гамәлгә ашыру хокукы, аны гамәлгә ашыру тәртибе һәм гарантияләре

1. Гражданнар гамәлгә ашыралар җирле үзидарә референдумда, муниципаль сайлауларда катнашу юлы белән һәм турыдан-туры ихтыярның башка рәвешләре аша, шулай ук әлеге Уставта каралган җирле үзидарә органнары аша. Гражданнарның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу тәртибе әлеге Устав һәм аның нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

2. Шәһәр җирлеге территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары бар җирле үзидарәне хокуклар белән Россия Федерациясенең халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырганда.

3. Гражданнар җирле үзидарә органнарына һәм «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге җирле үзидарәсенең вазыйфаи затларына турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруга җенесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә, инануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә бертигез хокукларга ия.

5. Гражданнар шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарына сайланырга һәм сайланырга хокуклы.

6. Гражданнар муниципаль хезмәткә тигез мөмкинлеккә ия.

7. Һәркем җирле үзидарә органнарына һәм шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең вазыйфаи затларына турыдан-туры мөрәҗәгать итәргә, җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

8. Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары һәркемгә, законда башкасы каралмаган булса, аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагыла торган документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында гражданнарның тулы һәм дөрес мәгълүмат алу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

9. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка шәһәр җирлеген һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хуҗалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль ташламалар, җәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә мәгълүмат бирә.

10. Гражданнар шәһәр җирлеге органнарының һәм җирле үзидарәсенең вазыйфаи затларының норматив хокукый актларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата, әгәр алар законнарга каршы килә икән, хокукларын, ирекләрен боза.

6 маддә. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары структурасы

1. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары структурасына шәһәр җирлеге советы, шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясе, әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка җирле үзидарә органнары керә.

2. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү әлеге Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

3. Федераль законнар нигезендә Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәү Зеленодольск муниципаль районы башкарма комитетына (алга таба - Районның башкарма комитетына) йөкләнә.

7 маддә. Шәһәр җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләре

1. Шәһәр җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) җирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, җирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен тикшереп тору, җирлек бюджеты үтәлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) шәһәр җирлегенең муниципаль милкендәге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү;

4) шәһәр җирлеге чикләрендә оешма халыкны электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су бүлеп бирү, халыкны ягулык белән тәэмин итү Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә;

5) җылылык белән тәэмин итү системасының бәя зоналарында «Җылылык белән тәэмин итү турында» 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә җылылык белән тәэмин итү системасының үсеше, ышанычлылыгын һәм энергетик нәтиҗәлелеген арттыру өчен кирәкле җылылык белән тәэмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яисә) модернизацияләү буенча бердәм җылылык белән тәэмин итүче оешма тарафыннан билгеләнгән чараларны үтәүне муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

6) шәһәр җирлеге чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, парковкалар (парковка урыннары) эшчәнлеген булдыруны һәм тәэмин итүне, шәһәр җирлеге чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль тикшереп торуны гамәлгә ашыру, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру Россия Федерациясе законнары белән;

7) шәһәр җирлегендә яшәүче һәм аз керемле гражданнарны торак урыннарга мохтаҗ торак урыннары белән тәэмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук җирле үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

8) халыкка транспорт хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм шәһәр җирлеге чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

9) террорчылыкны һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук шәһәр җирлеге чикләрендә террорчылык һәм экстремизм чагылышлары нәтиҗәләрен минимальләштерүдә һәм (яисә) юкка чыгаруда катнашу;

10) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, җирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

11) шәһәр җирлеге чикләрендә гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен кисәтү һәм бетерү эшендә катнашу;

12) шәһәр җирлеге чикләрендә янгын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тәэмин итү;

13) халыкны элемтә, җәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

14) шәһәр җирлеге китапханәләренең китапханәләр фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәэмин итү;

15) мәдәният оешмаларының ялын оештыру һәм халыкны хезмәт күрсәтүләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

16) шәһәр җирлеге милкендәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклап калу, алардан файдалану һәм аларны популярлаштыру, шәһәр җирлеге территориясендә урнашкан җирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын (тарих һәм мәдәният ядкарьләрен) саклау;

17) җирле традицион халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыру, шәһәр җирлегендә халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

18) шәһәр җирлеге территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, шәһәр җирлегенең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

19) халыкның күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосаларына ирекле керүен тәэмин итү дә керә;

20) шәһәр җирлегенең архив фондларын булдыру;

21) каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аерым-аерым җыю) һәм транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

22) шәһәр җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, аларның үтәлешен тикшереп торуны гамәлгә ашыру, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә шәһәр җирлеге территорияләрен төзекләндерү, шулай ук шәһәр җирлеге чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарыннан, махсус сакланылучы табигать территорияләре урманнарыннан файдалануны, аларны саклауны, торгызуны оештыру;

23) шәһәр җирлегенең генераль планнарын, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау, шәһәр җирлегенең генераль планнары нигезендә әзерләнгән территорияне планлаштыру документларын раслау, төзелешкә рөхсәтләр бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), шәһәр җирлеге территориясендә урнашкан капиталь төзелеш объектларын төзүне, реконструкцияләүне гамәлгә ашырганда объектларны эксплуатациягә кертүгә рөхсәтләр раслау, шәһәр җирлеген шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын раслау, җирләрне резервлау һәм муниципаль ихтыяҗлар өчен шәһәр җирлеге чикләрендә җир кишәрлекләрен алу, шәһәр җирлеге чикләрендә муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очракларда муниципаль җир контролен гамәлгә ашыру, биналарны карау һәм карау барышында мондый хокук бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирү хакында тәкъдимнәр бирү;

24) шәһәр җирлеге чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, гамәлдән чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның җирле әһәмияттәге юлларыннан тыш) исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, гамәлдән чыгару, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

25) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

26) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, шәһәр җирлегенең халкын һәм территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

27) шәһәр җирлеге территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яисә) авария-коткару формированиеләрен булдыру, тоту һәм аларның эшчәнлеген оештыру;

28) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның гомерен һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыру;

29) шәһәр җирлеге территориясендә җирле әһәмияттәге дәвалау-савыктыру урыннарын һәм курортларны булдыру, үстерү һәм саклауны тәэмин итү, шулай ук җирле әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территорияләреннән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру;

30) авыл хуҗалыгы җитештерүен үстерүдә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

31) шәһәр җирлегендә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

32) Россия Федерациясенең су законнарында билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесенең вәкаләтләрен гамәлгә ашыру, алардан файдалануның чикләүләре турында халыкка мәгълүмат җиткерү;

33) җирле халык сәнгать иҗатын үстерү өчен шартлар тудыру, шәһәр җирлегендә халык сәнгать һөнәрләрен саклап калуда, торгызуда һәм үстерүдә катнашу;

34) муниципаль урман контролен гамәлгә ашыру;

35) җәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә халык дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;

36) 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәрнең күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларын үтәү чорына торак урын бирү;

37) җирлекнең административ участогында эшләү өчен бина бирү, ул полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә;

38) «Коммерциягә карамаган оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 маддәларында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә социаль юнәлешле коммерциягә карамаган оешмаларга ярдәм күрсәтү;

39) җирлек ихтыяҗлары өчен ясалма җир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләр башкаруны тәэмин итү, ачык аукцион уздыру федераль закон нигезендә ясалма җир кишәрлеге төзү турында шартнамә төзү хокукына;

40) шәһәр җирлеге чикләрендә коррупциягә каршы көрәш чараларын гамәлгә ашыру;

41) «Кадастр эшчәнлеге турында» 2007 елның 24 июлендәге 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә комплекслы кадастр эшләрен башкаруда катнашу;

42) гаилә законнарында билгеләнгән тәртиптә уналты яшькә җиткән затларга никахлашуга рөхсәт бирү.

2. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә шәһәр җирлеге бюджетыннан Зеленодольск муниципаль районы бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруны үзләренә тапшыру турында Зеленодольск муниципаль районының җирле үзидарә органнары белән килешүләр төзергә хокуклы.

Күрсәтелгән килешүләр нигезендә тапшырылган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнары шәһәр җирлеге Советы карарында каралган очракларда һәм тәртиптә үз матди ресурсларыннан һәм финанс акчаларыннан өстәмә файдаланырга хокуклы.

Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары муниципальара матбугат чарасы оештыручылары булырга мөмкин.

8 маддә. Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының шәһәр җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү хокуклары

1. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) шәһәр җирлеге музейларын төзү;

2) законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу,

шәһәр җирлегендә нотариус булмаган очракта;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) шәһәр җирлеге территориясендә җирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм шәһәр җирлеге территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

6) шәһәр җирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру.

9) кеше хокукларын тәэмин итүгә җәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәҗбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче иҗтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның иҗтимагый берләшмәләренә, шулай ук инвалидларның гомумроссия иҗтимагый берләшмәләре оешмалары тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү.

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданнарга торак урыннары бирү;

12) шәһәр җирлеге территориясендә яшәүче хуҗасыз йорт хайваннарын аулау һәм асрау чараларын күрү;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру;

14) инвалидларның физик культурасын һәм спортын, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларны, җайлашу физик культурасын һәм җайлашу спортын үстерүгә ярдәм күрсәтү.

2. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары әлеге мадданың 1 пунктында күрсәтелгән мәсьәләләрне башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы (ул «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 маддәсы нигезендә аларга тапшырылмаган), әгәр бу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары, җирле бюджетлар керемнәре исәбеннән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәре кергән очракта.

9 маддә. Шәһәр җирлегенең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы

Шәһәр җирлегенең муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм җирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

10 маддә. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары белән дәүләт хакимияте органнары арасындагы мөнәсәбәтләр

Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлеге түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

1) шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарының шәһәр җирлеген социаль-икътисадый үстерүгә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашуы;

2) шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (килешүләр) төзү;

3) даими яисә вакытлыча координация, консультация, киңәш бирү һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында шәһәр җирлеге Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән үзара хезмәттәшлекнең башка рәвешләре.

11 маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне кертеп, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы, Шәһәр җирлеге советы тарафыннан расланган муниципаль хезмәт турында нигезләмә һәм шәһәр җирлегенең муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

12 маддә. Халык тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвешләре

Халык турыдан-туры җирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

1) җирле референдум;
2) муниципаль сайлаулар;
3) шәһәр җирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
4) шәһәр җирлегенең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
5) гражданнар җыены;
6) гражданнарның хокукый иҗади инициативасы;
7) территориаль иҗтимагый үзидарә;
8) гавами тыңлаулар;
9) гражданнар җыелышы;
10) гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы);
11) гражданнардан сораштыру;
12) җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы;
13) гражданнарның җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре;
14) иҗтимагый (консультатив) советлар төзү;
15) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләр.

13 маддә. Җирле референдум

1. Җирле референдум җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә турыдан-туры халык тарафыннан хәл итү максатларында уздырыла.

2. Җирле референдум шәһәр җирлегенең бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Җирле референдумда җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Гражданнар җирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә яшерен тавыш биргәндә катнаша.

4. Җирле референдумны уздыру турында карар шәһәр җирлеге советы тарафыннан түбәндәге инициатива белән кабул ителә:

1) җирле референдумда катнашу хокукына ия гражданнар;

2) уставларында сайлауларда һәм (яисә) референдумнарда катнашу каралган һәм федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм вакытларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка иҗтимагый берләшмә;

3) Шәһәр җирлеге Советы һәм Башкарма комитет җитәкчесе Район алар тарафыннан бергә күрсәтелгән.

5. Әлеге маддәнең 4 пунктының 2 бүлегендә күрсәтелгән гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка иҗтимагый берләшмәләр инициативасы буенча җирле референдумны билгеләү шарты булып әлеге инициативаны хуплап имзалар җыю тора, аларның саны шәһәр җирлеге территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма ул 25 имзадан да ким була алмый.

6. Шәһәр җирлеге советы һәм Район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан чыгарылган референдум уздыру инициативасы шәһәр җирлеге Советы карары һәм

башкарма комитет җитәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Әлеге инициативаны күрсәтү тәртибе шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Шәһәр җирлеге Советы җирле референдумны шәһәр җирлеге Советына җирле референдум уздыру инициативасы белән чыгу турындагы документлар кергән көннән соң 30 көн эчендә билгели.

8. Тавыш бирү йомгаклары һәм җирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

9. Җирле референдумда кабул ителгән карар шәһәр җирлеге территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш һәм дәүләт хакимиятенең нинди дә булса органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаҗ түгел.

10. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары җирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен әлеге Устав билгеләгән вәкаләтләр бүлешү нигезендә тәэмин итәләр.

11. Җирле референдум уздыру турындагы карарга, шулай ук җирле референдумда кабул ителгән карарга карата федераль законнар нигезендә суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

12. Җирле референдумны әзерләү һәм уздыру тәртибе гамәлдәге законнар белән җайга салына.

14 маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Шәһәр җирлегендә муниципаль сайлаулар шәһәр җирлеге депутатларын гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән сайлау максатларында уздырыла.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлаулар мәҗбүри, вакытлы була һәм әлеге Устав билгеләгән срокларда уздырыла.

3. Шәһәр җирлеге Советы депутаты итеп Россия Федерациясе гражданы сайланырга мөмкин, шулай ук, федераль законнарда каралган очракларда, тавыш бирү көненә 18 яшькә җиткән һәм сайлау хокукына ия чит ил гражданы.

4. Депутатларны сайлауларны билгеләү турындагы карар шәһәр җирлеге советы тарафыннан тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә. Әлеге карар кабул ителгән көненнән биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми басылып чыгарга тиеш.

Федераль законда билгеләнгән очракларда шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлау шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

5. Шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлауларны әзерләү һәм уздыру закон һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6. Шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлаулар бермандатлы сайлау округлары буенча гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

7. Бермандатлы сайлау округы буенча теркәлгән, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын җыйган кандидат сайланган дип танылa.

8. Теркәлгән кандидатлар тавышларны бертигез җыйса, алданрак теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

9. Бермандатлы сайлау округында тавыш бирүне бер кандидатура буенча уздырганда, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучылар тавышларының кимендә 50 процентын җыйган кандидат сайланган дип санала.

10. Шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлауга йомгаклар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

15 маддә. Шәһәр җирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгы, сайлаучылар тарафыннан гамәлдәге законнарда һәм әлеге Уставта билгеләнгән нигезләрдә һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

2. Шәһәр җирлеге депутаты чакыртып алу нигезләре булып депутат-ның суд тәртибендә расланган, сайлаучыларның ышанычын шик астына куя торган һәм шәһәр җирлеге башлыгының депутат бурычларын яисә бурычларын үтәмәүдә, депутат статусына туры килмәслек гамәлләр кылуда, Россия Федерациясе Конституциясенең, Татарстан Республикасы Конституциясенең, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының, әлеге Уставның һәм башка муниципаль хокукый актларның гамәлләрендә чагылган конкрет хокукка каршы карарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) тора.

3. Шәһәр җирлеге советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча уздырыла.

4. Чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын күрсәтү һәм аны хуплап гражданнар имзаларын җыю өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия кимендә 10 кеше санында инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенечнамә белән шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясенә мөрәҗәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның чакыртып алу өчен нигез булып торучы конкрет хокукка каршы карары яисә гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) күрсәтелергә тиеш, аны чакыртып алу өчен нигез булып торучы әлеге затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туу датасы һәм урыны, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясе, номеры һәм аны биргән органның исеме яисә коды күрсәтелеп, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының һәм шәһәр җирлеге территориясендә аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затларның яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Инициатив төркемнең үтенечнамәсенә күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары имза салырга тиеш. Үтенечкә күрсәтелгән хокукка каршы карар яисә депутатның гамәл кылмавы (гамәл кылмавы) расланган суд карары кушып бирелергә тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздыру инициативасын хуплап имзалар җыю шәһәр җирлеге Советы депутаты, җыелган имзаларны тикшерү җирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Шәһәр җирлеге советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү шәһәр җирлеге советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, җирле референдум уздыру өчен законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

8. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе тарафыннан инициатив төркем үтенечнамәсен караганда, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә шәһәр җирлеге Советы депутаты тиешле шәһәр җирлеге советы тарафыннан аны чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр турында аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат, сайлау комиссиясенең, шәһәр җирлеге Советының утырышларын уздыру көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча, алдан ук аларны уздыру вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Шәһәр җирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда, чакыртып алу өчен нигез буларак күрсәтелә торган хәлләр уңаеннан сайлаучыларга аңлатмалар бирү максатларында инициатив төркем белән бертигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгы, чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

11. Шәһәр җирлеге депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

12. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгакларын рәсми ясаганнан соң 5 көн эчендә инициатив төркемгә, шәһәр җирлеге Советына һәм шәһәр җирлегенең тиешле депутатына чакыртып алу буенча тавыш бирү йомгаклары турында язма рәвештә хәбәр итә.

16 маддә. Шәһәр җирлегенең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләрне үзгәртү, шәһәр җирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән үзгәрешләргә ризалыгын алу, шәһәр җирлеген үзгәртеп кору максатларында уздырыла.

2. Шәһәр җирлегенең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда шәһәр җирлегенең бөтен территориясендә яисә аның территориясенең бер өлешендә уздырыла.

3. Шәһәр җирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр җирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү шәһәр җирлеге советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, «Җирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

4. Шәһәр җирлегенең чикләрен үзгәртү, шәһәр җирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда шәһәр җирлегенең яртысыннан күбрәге яисә сайлау хокукына ия шәһәр җирлегенең бер өлеше катнашса, булган дип санала. Халык ризалыгы шәһәр җирлеге чикләрен үзгәртүгә, шәһәр җирлеген үзгәртеп коруга алынган дип санала, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен шәһәр җирлегендә яисә шәһәр җирлегендә тавыш бирүдә катнашкан халыкның яртысыннан күбрәге тавыш бирсә.

5. Шәһәр җирлеген үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү йомгаклары һәм кабул ителгән карарлар рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

17 маддә. Гражданнар җыены

1. “Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда гражданнар җыены шәһәр җирлеге чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча торак пунктта үткәрелергә мөмкин, аның составына күрсәтелгән торак пункт керә, ул күрсәтелгән торак пункт территориясен башка җирлек территориясенә кертергә тиеш.

2. Әлеге маддәдә каралган гражданнарның җыены анда сайлау хокукына ия торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Әгәр гражданнар җыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы аның өчен тавыш бирсә, мондый җыен карары кабул ителгән дип санала.

18 маддә. Гражданнарның хокукый инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән тәртиптә хокукый инициативага хокуклы.

2. Хокукый иҗат инициативасы белән актив сайлау хокукына ия гражданнар төркеме чыгыш ясарга мөмкин, сайлау хокукына ия шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең саны өч проценттан артмаган санда.

Гражданнарның инициатив төркеменең минималь саны шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

3. Хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданнар түбәндәгеләргә хокуклы:

гражданнарның яшәү (эшләү) урыны буенча җыелышларын һәм хокук иҗат инициативасын тикшерү һәм күрсәтү буенча башка күмәк чараларны оештырырга һәм уздырырга;

хокук иҗат инициативасын күрсәтүне хуплап имзалар җыю буенча инициатив төркемнәр төзергә;

шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең имзаларын җыярга һәм кануннарга каршы килми торган ысуллар белән хокук чыгару инициативасын күрсәтүне хуплап агитация алып барырга.

4. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты шәһәр җирлеге советы тарафыннан аның ачык утырышында, шәһәр җирлеге башлыгы яисә Район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан әлеге Уставта билгеләнгән компетенцияләре нигезендә аны керткән көннән алып өч ай эчендә һичшиксез каралырга тиеш.

6. Гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда гражданнарның инициатив төркеме вәкилләренә үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәэмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау процедурасы тиешенчә шәһәр җирлеге Советы Регламенты, шәһәр җирлеге башлыгының, башкарма Районның норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданнарның хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә язма рәвештә аны керткән гражданнар төркеменә җиткерелергә тиеш.

19 маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Җирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның җыелышларын һәм конференцияләрен үткәрү, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнары төзү юлы белән турыдан-туры халык тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнарның түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күпфатирлы торак йорт подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; торак пункт, җирлек булып тормаучы; шәһәр җирлеге чикләрендә гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре шәһәр җирлеге советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча шәһәр җирлегендә территориаль иҗтимагый үзидарә турында нигезләмәдә шәһәр җирлеге Советы тарафыннан раслана торган тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль иҗтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория башка шундый ук территория составына керә алмый.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарә аның уставы нигезендә юридик зат булырга мөмкин һәм коммерциягә карамаган оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәве узарга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, рәвешләре һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен, хокукларын һәм бурычларын булдыру, туктату тәртибе, вәкаләтләре чоры;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән эш итү тәртибе;

6) территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнарның җыелышлары, конференцияләре аның уставы нигезендә чакырыла.

8. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар җыелышы, әгәр анда уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүче халыкның кимендә өчтән бере катнашса, хокуклы дип санала.

Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда уналты яшькә җиткән тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән берен тәшкил итүче гражданнар җыелышларында сайланган делегатларның кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы дип санала.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар җыелышының, конференциясенең аерым вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль иҗтимагый үзидарә эшчәнлегенең төп юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль иҗтимагый үзидарә керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

6) территориаль иҗтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турында хисапларны карау һәм раслау.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә органнары:

1) тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен күрсәтә;

2) гражданнар җыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяҗларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән территорияне карап тоту, төзекләндерү, башка хуҗалык эшчәнлеген күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, район башкарма комитеты белән төзелгән шартнамә нигезендә дә гамәлгә ашырырга мөмкин;

4) шәһәр җирлеге Советына, шәһәр җирлеге башлыгына һәм Районның башкарма комитетына әлеге органнар һәм җирле үзидарәнең үз компетенцияләренә күрсәтелгән актларны кабул итү кертелгән вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы.

11. Территориаль иҗтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, җирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

20 маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә учреждениесе тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә булдыру максатларында шәһәр җирлегендә яшәүчеләр, җирле үзидарә органнары инициативасы буенча территориаль иҗтимагый үзидарә уставы проектын эшләүне гамәлгә ашыручы һәм чикләрендә шушы территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориядә яшәүче гражданнар җыелышын оештыручы гражданнарның инициатив төркеме төзелә.

2. Гражданнар җыелышы шәһәр җирлегенең тиешле территориясендә территориаль иҗтимагый үзидарә төзү турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук шәһәр җирлеге советында территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүгә бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар җыелышын тапшырырга вәкаләтле вәкилне (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль иҗтимагый үзидарә территориаль иҗтимагый үзидарә уставын шәһәр җирлеге советы теркәгән вакыттан гамәлгә куелган дип санала.

21 маддә. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү өчен шәһәр җирлеге башлыгына гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) түбәндәгеләр тапшырыла:

1) гражданнар җыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

2) территориаль иҗтимагый үзидарә төзү турында карар кабул ителгән гражданнар җыелышы беркетмәсе, фамилиясен, исемен, атасының исемен, туу датасын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм бирелү датасын, вәкаләтле һәр вәкилнең яшәү урыны адресын күрсәтеп;

3) территориаль иҗтимагый үзидарә уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге маддәнең 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, башка документларны тапшыру турындагы таләпләр рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә, исемлекне һәм аларны алу датасын күрсәтеп, документлар алу расписка бирелә.

3. Шәһәр җирлеге башлыгы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән соң ике атна эчендә уставны теркәү турында яисә аны теркәүдән баш тарту турында шәһәр җирлеге Советы карары проектын алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль иҗтимагый үзидарә уставын һәм шәһәр җирлеге Советының киңәш бирү тавышы хокукына ия утырышында алдан караганда катнашырга хокуклы.

5. Шәһәр җирлеге Советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында яисә әлеге маддәнең 1 пунктында күрсәтелгән документларны алган көннән соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен түбәндәгеләр нигез булырга мөмкин:

1) Россия Федерациясе Конституциясе территориаль иҗтимагый үзидарә уставы нормаларына, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, шәһәр җирлеге Уставына, башка муниципаль хокукый актларга каршы килү;

2) әлеге Уставның 19 маддәсындагы 4 пункты таләбе үтәлмәгән.

7. Территориаль иҗтимагый үзидарәне төзүнең максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Шәһәр җирлеге советы кабул иткән территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилләнгән карар өч көн эчендә рәсми рәвештә гражданнар җыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) игътибарына җиткерелергә тиеш.

9. Шәһәр җирлеге советы территориаль иҗтимагый үзидарә уставын теркәү турында карар кабул иткән очракта, уставның бер нөсхәсе теркәлүе турында тамга белән гражданнар җыенының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе шәһәр җирлеге Советында саклана.

10. Территориаль иҗтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр шәһәр җирлеге советы тарафыннан әлеге маддәдә билгеләнгән тәртиптә теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр аларны теркәгән көннән үз көченә керә.

22 маддә. Халык тыңлаулары, гавами фикер алышулар

1. Шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге башлыгы катнашында җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен халык алдында тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.

2. Халык тыңлаулары халык, шәһәр җирлеге советы яки шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.

Халык яки шәһәр җирлеге советы инициативасы буенча үткәрелә торган гавами тыңлаулар шәһәр җирлеге советы тарафыннан, ә шәһәр җирлеге башлыгы - шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы буенча шәһәр җирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Халык тыңлауларына чыгарылырга тиеш:

1) шәһәр җирлеге уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, шәһәр җирлеге Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе яисә Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелү очракларыннан тыш;

2) шәһәр җирлеге бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) шәһәр җирлегенең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проекты;

4) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсы нигезендә шәһәр җирлеген үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән яисә гражданнар җыеннарында белдерелгән шәһәр җирлеге халкының ризалыгын алу таләп ителгән очраклардан тыш;

4. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар, әгәр законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, муниципаль хокукый акт проектын тиешле орган яисә шәһәр җирлегенең вазыйфаи заты караган көнгә кадәр 20 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Аларны уздыру вакытын һәм урынын күрсәтеп гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар һәм гавами тыңлауларга чыгарыла торган тиешле муниципаль хокукый акт проекты, законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

6. Гавами тыңлаулар уздыру турында карар басылып чыккан көннән алып шәһәр җирлегендә яшәүчеләр шәһәр башлыгына гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль хокукый актның гавами тыңлауларына чыгарылучы проектка төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр җибәрергә хокуклы. Шәһәр җирлеге башлыгы кергән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга җиткерелә.

7. Халык тыңлаулары, әгәр законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, муниципаль хокукый акт проектын карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча уздырыла. Халык тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынган затлар чакыруы белән уздырыла. Халык тыңлауларында шәһәр җирлегенең теләсә кайсы кешесе катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар уздыру йомгаклары буенча җирле үзидарә органнары һәм шәһәр җирлегенең вазыйфаи затлары тарафыннан мәҗбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенцияләренә муниципаль хокукый акт проектын гавами тыңлауларга чыгару кертелгән.

9. Гавами тыңлауларның нәтиҗәләре, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләмәсен дә кертеп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 7 көннән дә соңга калмыйча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе шәһәр җирлеге Советы тарафыннан раслана торган гавами тыңлаулар турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

11. Генераль план проекты, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проекты, территорияне планлаштыру проекты, территорияне ызанлау проектлары, территорияне төзекләндерү кагыйдәләре проекты, күрсәтелгән документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тота торган проектлар, җир кишәрлегеннән яисә капиталь төзелеш объектыннан файдалануның рөхсәт ителгән төренә, рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуга, капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы карарларның проектларына, җир кишәрлекләреннән һәм капиталь төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләренә, җирдән файдалануның расланган кагыйдәләре булмаганда һәм төзелеш объектларыннан файдалануның башка төрен үзгәртү мәсьәләләренә җәмәгатьчелек фикер алышулары яки гавами тыңлаулар үткәрелә, аларны оештыру һәм үткәрү тәртибе шәһәр төзелеше турындагы кануннарның шәһәр төзелеше турындагы нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә.

23 маддә. Гражданнар җыелышы

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр турында фикер алышу, җирле үзидарә органнары һәм шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары эшчәнлеге турында халыкка мәгълүмат бирү, шәһәр җирлеге территориясе өлешендә территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру өчен гражданнар җыелышлары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар җыелышы микрорайоннарга, торак массивларга, кварталларга, урамнарга, торак йортларга чакырыла.

2. Гражданнар җыелышы халык, шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткәрелә.

3. Шәһәр җирлеге Советы яки шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар җыелышы тиешенчә шәһәр җирлеге советы яисә шәһәр җирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы Шәһәр җирлеге Советының территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм шушы территорияләрдә урнашкан предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар җитәкчеләре җыелышында катнашу хокукына ия булган гражданнар төркеменең язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар җыелышын үткәрү турындагы тәкъдимдә аны карауга чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеге, җыелышны уздыру вакыты һәм урыны күрсәтелергә тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә әгәр җыелышны үткәрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәҗәгать итсә - әлеге гражданнар, аларның һәркайсының фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган көнен, яшәү урыны адресын күрсәтеп мөрәҗәгать итә.

Шәһәр җирлеге советы үзенең якындагы утырышында гражданнар җыелышын үткәрү турында кертелгән тәкъдимне карый.

Шәһәр җирлеге Советы гражданнарның җыелышын үткәрүдән үзенең максатка ярашсызлыгы мотивлары буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар җыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе территориаль иҗтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар җыелышын уздыру вакыты һәм алар турында фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр җыелыш үткәрү көненә кадәр җиде көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, квартал саен (хуҗалык) йөрү, игълан итү һәм башка мөмкин булган чараларны файдаланып хәбәр ителә.

Гражданнар җыелышын әзерләүне һәм уздыруны Районның башкарма комитеты тәэмин итә.

7. Җыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшькә җиткән гражданнар катнашырга хокуклы. Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда файдаланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә булу урыны һәм яшәү урыны буенча Россия Федерациясе гражданнарын теркәүне исәпкә алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Җыелышта катнашырга хокукы булган гражданнар санының кимендә өчтән бере катнашса, гражданнар җыелышы тулы хокуклы дип санала.

Җыелыш карарлары җыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

8. Гражданнар җыелышы шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарына һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларына мөрәҗәгатьләр кабул итәргә, шулай ук җирле үзидарә органнары һәм шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар җыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча үткәрелә торган гражданнар җыелышы үз компетенциясенә территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар җыелышы кабул иткән мөрәҗәгатьләр компетенцияләренә мөрәҗәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү кертелгән шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан язма җавап җибәрелеп һичшиксез каралырга тиеш.

11. Гражданнар җыелышын билгеләү һәм уздыру тәртибе, шулай ук гражданнар җыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты, территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар җыелышы йомгаклары аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

24 маддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең фикерен ачыклау зарурлыгы очрагында уздырыла. Шәһәр җирлегенең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышын чакыру кыенлашкан очракларда уздырыла, шул исәптән, әгәр тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар җыелышында катнашу хокукы булган кешеләр саны 300 кешедән артып китсә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) гражданнар җыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) халык, шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы буенча уздырыла. Шәһәр җирлеге советы яки шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) тиешенчә шәһәр җирлеге советы яисә шәһәр җирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырыла торган гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) шәһәр җирлеге советы тарафыннан билгеләнә.

4. Әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар җыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5. Гражданнар конференциясен (делегатлар җыелышын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге Устав һәм шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты, территориаль иҗтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Территориаль иҗтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар конференциясе (делегатлар җыелышы) территориаль иҗтимагый үзидарә уставында каралган тәртиптә һәм очракларда билгеләнә һәм үткәрелә.

7. Гражданнар конференциясе нәтиҗәләре (делегатлар җыелышы) аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

25 маддә. Гражданнардан сорау

1. Гражданнардан сорау җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен ачыклау һәм аны исәпкә алу өчен бөтен территориядә яисә шәһәр җирлеге территориясендә үткәрелә.

Сораштыру нәтиҗәләре киңәш характерында.

2. Гражданнардан сораштыруда сайлау хокукына ия шәһәр җирлегендә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

3. Гражданнардан сорау түбәндәге инициатива белән үткәрелә:

1) шәһәр җирлеге Советы яисә шәһәр җирлеге башлыгы - җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм республика әһәмиятендәге объектлар өчен шәһәр җирлеге җирләренең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен.

4. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм үткәрү тәртибе шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турындагы карар шәһәр җирлеге советы тарафыннан кабул ителә. Шәһәр җирлеге Советының гражданнардан сорашып белешүне билгеләү турындагы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сорашып белешүне уздыру датасы һәм сроклары;

2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) сорауны (сорауларны) формулировкалау;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазенең формасы;

5) сораштыруда катнашучы шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең минималь саны.

6. Шәһәр җирлегендә яшәүчеләр гражданнардан сорашып белешү үткәрү турында аны үткәрү алдыннан кимендә 10 көн кала хәбәр ителергә тиеш.

7. Гражданнардан сорашып белешү әзерләүгә һәм уздыруга бәйле чараларны финанслау түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) шәһәр җирлеге бюджеты акчалары исәбеннән - шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтиҗәләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Сораштыру нәтиҗәләре белән шәһәр җирлегендә яшәүче теләсә кайсы кеше танышырга хокуклы. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә сорашып белешү нәтиҗәләре мәҗбүри исәпкә алынырга тиеш.

26 маддә. Җирле әһәмияттәге аеруча мөһим мәсьәләләр буенча халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар шәһәр җирлеге

советы тарафыннан үз инициативасы буенча яисә тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча шәһәр җирлеге Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проекты тексты һәм халык фикер алышуына чыгарыла торган мәсьәләләр буенча башка материаллар халык фикер алышуына чыгарылганнан соң биш көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарыла, җирлек халкына җибәрелә, халыкка танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән халыкка җиткерелә.

3. Шәһәр җирлеге Советы халык фикер алышуына сорау чыгару белән бер үк вакытта фикер алышу барышында кирә торган тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне карау эшен оештыру срогын һәм тәртибен билгели, күрсәтелгән максат өчен махсус комиссия төзи.

4. Шәһәр җирлеге Советы үзе чыгара торган муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышуны тәэмин итә, моның өчен кирәкле шартлар тудыра.

5. Халык фикер алышуына чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр шәһәр җирлеге советына җибәрелә.

6. Муниципаль хокукый актлар проектлары һәм җирле әһәмияттәге башка аеруча мөһим мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр шәһәр җирлеге Советы тарафыннан карала.

7. Халык фикер алышуы йомгаклары турында халыкка хәбәр ителә.

27 маддә. Гражданнарның шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарына мөрәҗәгатьләре

1. Гражданнар шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм коллектив мөрәҗәгатьләргә хокуклы.

2. Гражданнарның мөрәҗәгатьләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда, шулай ук Татарстан Республикасының гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплы булалар.

28 маддә. Җирлек Иҗтимагый (консультатив) советлары

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар әзерләгәндә һәм гамәлгә ашырганда халык ихтыяҗларын һәм мәнфәгатьләрен исәпкә алу, җирле үзидарә органнары эшчәнлегенә җәмәгать контролен гамәлгә ашыру максатларында шәһәр җирлегенең Иҗтимагый советы төзелә.

2. Шәһәр җирлегенең иҗтимагый советы шәһәр җирлеге халкының, иҗтимагый берләшмәләр һәм коммерциягә карамаган башка оешмалар вәкилләренең үз эшчәнлегендә ирекле катнашу нигезендә төзелә.

3. Шәһәр җирлегенең Иҗтимагый советын төзү тәртибе, аның утырышларын үткәрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарының шәһәр җирлеге Иҗтимагый советы эшчәнлегенә ярдәм итүнең мәгълүмат, консультация бирү һәм башка мәсьәләләре, аны тарату процедурасы, шулай ук аны оештыруның һәм эшчәнлекнең башка мәсьәләләре шәһәр җирлеге Советы тарафыннан раслана торган нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка иҗтимагый (консультатив) советлар шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары каршында аларның карарлары нигезендә төзелергә мөмкин.

5. Иҗтимагый (консультатив) советларда эш җәмәгать башлангычларында гамәлгә ашырыла.

29 маддә. Шәһәр җирлегендә яшәүчеләр тарафыннан җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка рәвешләре

1. Әлеге Уставта каралган рәвешләр белән беррәттән халык җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруның һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуының федераль закон нигезендә гражданнар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка рәвешләрдә җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашырга хокуклы.

2. Шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклелек принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары халыкка турыдан-туры шәһәр җирлегендә яшәүче җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

30 маддә. Шәһәр җирлеге Советы - шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең вәкиллекле органы

1. Шәһәр җирлеге Советы - җирле үзидарәнең даими эшләүче, коллегиаль вәкиллекле органы булып тора.

2. Шәһәр җирлеге Советының рәсми исеме - «Зеленодольск шәһәре Советы» (алга таба - шәһәр Советы)

3. Шәһәр җирлеге Советының вәкаләтләр чоры - 5 ел.

4. Шәһәр җирлеге советы шәһәр җирлегендә яшәүчеләргә хисап тота һәм контрольдә тота.

5. Шәһәр җирлеге Советының үз исеме белән шәһәр җирлеге гербы төшерелгән мөһер, бланклар бар.

6. Шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар шәһәр җирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

31 маддә. Шәһәр җирлеге Советы составы

1. Шәһәр җирлеге Советы бермандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланган 25 депутаттан тора.

2. Шәһәр җирлеге Советы аның составына шәһәр җирлеге Советының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән ике депутатны сайлаганда хокуклы була.

3. Шәһәр җирлеге Советы шәһәр җирлеге Советы депутатлары арасыннан җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү өчен шәһәр җирлеге Советы Президиумын сайлый. Шәһәр җирлеге Советы Президиумы шәһәр җирлеге Советы органы булып тора һәм аңа хисап тота. Шәһәр җирлеге Советы Президиумының эшен формалаштыру тәртибе шәһәр җирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

32 маддә. Шәһәр җирлеге Советы депутаты статусы

1. Шәһәр җирлеге депутаты вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш шәһәр җирлеге Советы эшли башлаган көннән туктатыла.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, әлеге Устав билгеләгән очраклардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән берләштереп, үзләштерелмәгән нигездә эшли.

3. Шәһәр җирлеге советы депутаты статусына бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Шәһәр җирлеге Советы депутаты законнар, әлеге Устав, шәһәр җирлеге Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

5. Шәһәр җирлеге Советы депутаты шәһәр җирлеге советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләрен булырга тиеш:

1) җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсән яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаска;

2) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзен тотышыннан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә шәһәр җирлеге советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда - шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яисә йогынты ясый ала торган вәзгыять, - бу хакта шәһәр җирлеге Советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге конфликтны булдырмауга яисә җайга салуга юнәлдерелгән карарын үтәргә;

4) шәһәр җирлеге Советында билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

6) физик һәм юридик затлардан депутат бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссуда, хезмәт күрсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләүләр) алынмаска.

6. Шәһәр җирлеге Советы депутаты «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш. Шәһәр җирлеге депутаты вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән вакытыннан алда туктатыла.

7. Шәһәр җирлеге Советы депутаты коррупциягә каршы тору турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр хакында белешмәләрнең дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасының иң югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) карары буенча уздырыла.

8. Әлеге матдәнең 7 өлеше нигезендә уздырылган тикшерү нәтиҗәсендә «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил

финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм аларның керемнәренә башка затларның чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органының югары вазыйфаи заты (җирле үзидарә органының) тиешле вәкаләтләрне кабул итү турында гаризасы белән мөрәҗәгать итә.

9. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр Яшел Үзән муниципаль районы сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яисә) массакүләм мәгълүмат чараларына муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

10. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук йорт эчендәге территорияләрдә уздырыла. Бу очракта аларны үткәрү тормыш-яшәешне тәэмин итү, транспорт яисә социаль инфраструктура, элемтә объектлары эшчәнлеге бозылуга, җәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулар булдыруга йә гражданнарның торак урыннарына яисә транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә китермәскә тиеш. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарының яисә җирле үзидарә органнарының мондый очрашулар турында хәбәре таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны уздыру датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

11. Җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бүлеп бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук җирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

12. Депутатның гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

13. Җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнә торган гавами чара рәвешендә депутат сайлаучылар белән очрашуларны оештыруга яисә уздыруга каршылык күрсәтү Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

33 маддә. Шәһәр җирлеге депутаты сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Шәһәр җирлеге Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт органнары һәм аның сайлау округы территориясендә урнашкан башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм алар алдында хисап тота.

3. Шәһәр җирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эше турында елына кимендә бер тапкыр хисап тота, аларга даими рәвештә шәһәр җирлеге советы эше турында хәбәр итә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Шәһәр җирлеге Советы депутаты шәһәр җирлеге халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны күрергә, шул исәптән алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

34 маддә. Яңадан сайланган шәһәр җирлеге Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш шәһәр җирлеге Советы беренче утырышка депутатларның билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланган көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча җыела. Шәһәр җирлеге Советының сайлаулардан соң беренче утырышы

шәһәр җирлеге башлыгы, ә ул булмаса - шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе тарафыннан чакырыла.

2. Шәһәр җирлеге Советының сайлаулардан соң беренче утырышын шәһәр җирлегенең яңа башлыгын сайлаганчы ача һәм яшьлеге буенча иң өлкән депутат алып бара.

35 маддә. Шәһәр җирлеге Советы компетенциясе

1. Шәһәр җирлеге Советы компетенциясендә түбәндәгеләр бар:

1) шәһәр җирлеге уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр кертү;

2) шәһәр җирлеге территориясендә гомуммәҗбүри кагыйдәләр билгеләү;

3) шәһәр җирлеге бюджетын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

4) җирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару, аларны түләү буенча салымнар һәм җыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә ташламалар бирү;

5) шәһәр җирлегенең социаль-икътисадый үсеш стратегиясен раслау;

6) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны раслау;

7) шәһәр җирлегенең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турындагы инициативаны күрсәтү;

8) шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлауларны билгеләү; шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлаулар буенча сайлау округлары схемасын раслау;

9) җирле референдумны билгеләү;

10) шәһәр җирлеге башлыгын сайлау;

11) шәһәр җирлеге башлыгы урынбасарын сайлау;

12) шәһәр җирлеге советы депутатлары арасыннан шәһәр җирлеге вәкилен муниципаль район Советына сайлау;

13) шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләп кую;

14) шәһәр җирлеге чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, чакыртып алу буенча тавыш бирүне шәһәр җирлеге Советы депутатын үзгәртү мәсьәләләре буенча билгеләү;

15) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

16) шәһәр җирлегенең муниципаль милкендәге мөлкәткә идарә итү һәм аның белән эш итү тәртибен, шул исәптән федераль законнар нигезендә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; читләштерү шәһәр җирлеге Советы тарафыннан килештереп яисә расланганнан соң гамәлгә ашырыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;

17) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп оештыру һәм бетерү турында, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, федераль законнарда каралган очраклардан тыш, эшләр башкару турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

18) шәһәр җирлегенең муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

19) җирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәэмин итү тәртибен билгеләү;

20) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча җирле үзидарә органнарының һәм шәһәр җирлегенең җирле үзидарә вазыйфаи затларының вәкаләтләрен үтәвен тикшереп тору;

21) шәһәр җирлеге башлыгын отставкага чыгару турында карар кабул итү;

22) шәһәр җирлеге территориясендә торак пунктларның урамнарын һәм башка өлешләрен исемнәрен атау һәм үзгәртү турындагы мәсьәләләрне хәл итү;

23) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның җирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

24) муниципаль махсуслаштырылган торак фондының торак урыннарын бирү тәртибен билгеләү;

25) шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясен төзү;

26) территориаль иҗтимагый үзидарә органнарына шәһәр җирлеге бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

27) коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларны (коммуналь комплекс оешмаларының - электр һәм (яисә) җылылык белән тәэмин итү өлкәсендә товар җитештерүчеләрнең һәм хезмәт күрсәтүләрнең товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифлардан тыш), коммуналь инфраструктура системасына, коммуналь комплекс оешмалары тарифларына тоташтыруга, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмә түләүләргә тарифларны тоташтыру тәртибен билгеләү;

28) шәһәр җирлеген территориаль планлаштыру документларын, шәһәр җирлеген шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын, шәһәр җирлегеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

29) автоном коммерциягә карамаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерциягә карамаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

30) үз массакүләм мәгълүмат чараларын гамәлгә ашыру;

31) шәһәр җирлеге уставы һәм шәһәр җирлеге Советы карарлары аңлатмасы;

32) шәһәр җирлеге Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

33) шәһәр җирлеге Советы аппараты турындагы нигезләмәне раслау;

34) таләпләре Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган шәһәр җирлегенең коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын раслау;

35) шәһәр җирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

36) шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясен булдыру;

37) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән җирлекләрнең вәкиллекле органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав тарафыннан шәһәр җирлеге Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Шәһәр җирлеге Советы Президиумы вәкаләтләренә әлеге маддәнең 1 пунктында күрсәтелгән, шәһәр җирлеге Советының аерым компетенциясенә кертелмәгән мәсьәләләр керә.

3. Шәһәр җирлеге Советы яисә аерым депутатлар (депутатлар төркемнәре) тарафыннан шәһәр җирлеге бюджетының нинди дә булса формада аны үтәү процессында идарә итү һәм (яисә) эш итү рөхсәт ителми, моңа шәһәр җирлеге бюджетының шәһәр җирлеге Советы һәм депутатлар эшчәнлеген тәэмин итүгә юнәлдерелә торган акчалары керми.

36 маддә. Шәһәр җирлеге Советының эш тәртибе

1. Шәһәр җирлеге Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм Шәһәр җирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Шәһәр җирлеге Советының төп эш формасы аның шәһәр җирлеге Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә торган сессияләре.

3. Шәһәр җирлеге Советы сессиясе, әгәр анда шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы.

4. Шәһәр җирлегенең чираттагы сессияләре кирәк саен, әмма өч айга кимендә бер тапкыр уздырыла. Чираттан тыш сессияләр шәһәр җирлеге башлыгы яки шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бере инициативасы буенча чакырыла.

5. Совет сессияләрендә шәһәр җирлеге башлыгы да катнаша. Шәһәр җирлеге Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы сессиянең вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш сессиягә - аны үткәрүгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Шәһәр җирлеге Советы сессияләре ачык һәм хәбәрдар рәвештә үткәрелә. Шәһәр җирлеге Советының ачык утырышларында теләсә кайсы граждан катнашырга хокуклы.

7. Шәһәр җирлеге Советының һәр сессиясендә сессия беркетмәсе алып барыла. Сессия беркетмәсенә сессияне уздыру датасы, урыны һәм вакыты турындагы белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр санап чыгарыла һәм, тавыш бирү йомгакларын күрсәтеп, барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Шәһәр җирлеге Советы сессиясе сессиясе беркетмәсенә кул куйганнан соң шәһәр җирлеге башлыгы аның белән шәһәр җирлегендә яшәүче теләсә кайсы кеше таныша ала.

8. Шәһәр җирлеге Советы сессияләрендә һәр депутат бер тавышка ия. Шәһәр җирлеге Советы депутаты шәхсән үзе тавыш бирү хокукын гамәлгә ашыра. Шәһәр җирлеге советы сессияләрендә тавыш бирү ачык (шул исәптән исемдә) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрен куллану очраклары әлеге Устав, Шәһәр җирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

9. Шәһәр җирлеге башлыгының тавышы шәһәр җирлеге Советы карарларын кабул иткәндә шәһәр җирлеге депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

10. Шәһәр җирлеге Советы Президиумы эшен оештыру шәһәр җирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

37 маддә. Шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыру

1. Шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген шәһәр җирлеге башлыгы оештыра.

2. Шәһәр җирлеге Советы Регламенты нигезендә шәһәр җирлеге советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасыннан, шәһәр җирлеге башлыгыннан һәм аның урынбасарыннан тыш, даими яисә вакытлы комиссияләр (яисә) төзелә, күрсәтелгән мәсьәләләрне әзерләү өчен җаваплы депутатлар шәһәр җирлеге Советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча төзелергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, шәһәр җирлеге Советы карарлары проектларын әзерләү, шәһәр җирлеге карамагына кертелгән аеруча әһәмиятле мәсьәләләр турында фикер алышу өчен шәһәр җирлеге Советы каршында аның карары буенча район башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм шәһәр җирлеге халкы составында эшлекле, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

38 маддә. Шәһәр җирлеге Советының контроль функцияләрен гамәлгә ашыру

1. Шәһәр җирлеге Советы шәһәр җирлеге территориясендә әлеге Уставның шәһәр җирлеге советы кабул итә торган нигезләмәләренең үтәлешен, шәһәр җирлеге бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларыннан, шәһәр җирлеген үстерү программаларыннан файдалануны, район башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлегенә контрольне гамәлгә ашыра.

2. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, шәһәр җирлеге советы, шәһәр җирлеге башлыгы депутатлары арасыннан күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлы контроль комиссияләре төзелергә мөмкин.

3. Шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге башлыгы карары нигезендә шәһәр җирлеге бюджеты акчаларыннан максатчан файдалануга, муниципаль мөлкәттән файдалануның нәтиҗәлелегенә, шулай ук район башкарма комитетының финанс-

хуҗалык эшчәнлегенең башка мәсьәләләренә тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәрүгә билгеләнгән тәртиптә бәйсез аудиторлар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре җәлеп ителергә мөмкин.

4. Районның башкарма комитеты, аның җитәкчесе, предприятиеләре, учреждениеләре, оешмалары, вазыйфаи затлары, территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, әгәр законда башкасы билгеләнмәгән булса, шәһәр җирлеге Советы, аның контроль комиссияләре депутаты, шәһәр җирлеге Советы депутаты мөрәҗәгате буенча шәһәр җирлеге Советы карамагына карый торган мәсьәләләр буенча соралган мәгълүмат бирергә, ә муниципаль хокукый актлар законнарын бозган очракта, хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш.

5.Шәһәр җирлеге Советы шәһәр җирлеге башлыгының район Башкарма комитетының һәм җирле үзидарәнең башка ведомство органнарының эшчәнлеге нәтиҗәләре, эшчәнлеге турында еллык хисапларын, шул исәптән шәһәр җирлеге Советы куйган мәсьәләләрне хәл итү турында, еллык хисапларын тыңлый.

6. Контроль функцияләрен гамәлгә ашырганда шәһәр җирлеге Советы хокуксыз. Район Башкарма комитетының финанс-хуҗалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга.

39 маддә. Шәһәр җирлеге вәкилен муниципаль район Советына сайлау

1. Шәһәр җирлеге вәкиле шәһәр җирлеге Советы депутатлары арасыннан Зеленодольск муниципаль районы Советына яшерен яисә ачык тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгын тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

40 маддә. Шәһәр җирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Шәһәр җирлеге Советы вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 маддәсында каралган тәртиптә һәм нигезләрдә вакытыннан алда туктатылырга мөмкин. Шәһәр җирлеге Советы вәкаләтләре шулай ук түбәндәге очракларда туктатыла:

1) шәһәр җирлеге советы үз-үзен таркату турында карар кабул итте. Шул ук вакытта үз-үзен тарату турында карар шәһәр җирлеге уставында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә;

2) шәһәр җирлеге Советы депутатларының әлеге составының хокуксызлыгы турында Татарстан Республикасы Югары суды карары үз көченә кергәндә, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен туктатуына бәйле рәвештә;

3) шәһәр җирлеген «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсындагы 3, 5, 7 өлешләре нигезендә, шулай ук шәһәр җирлеге бетерелгән очракта үзгәртеп кору;

4) шәһәр җирлеге белән шәһәр округы берләшүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалту;

5) шәһәр җирлеге чикләрен яисә шәһәр округының шәһәр округы белән берләшүен үзгәртү нәтиҗәсендә шәһәр җирлегендә сайлаучылар санын 25 проценттан артыгракка арттыру;

6) халыкның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

2. Шәһәр җирлеге советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Шәһәр җирлеге советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар федераль законда билгеләнгән срокларда уздырыла.

41 маддә. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турында карар кабул итү тәртибе

1. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы карар шәһәр җирлеге башлыгы яисә шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә яртысы күләмендә депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителергә мөмкин.
2. Үз-үзен таркату турында карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителә алмый:
1) шәһәр җирлеге Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;
2) шәһәр җирлеге бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау чорында;
3) шәһәр җирлеге башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирүне уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.
3. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен тарату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа рөхсәтнең сәбәпләрен нигезләүче башка материаллар да өстәлергә мөмкин.
4. Шәһәр җирлеге Советы карары белән депутатлар арасыннан үз-үзен тарату турындагы мәсьәләне алдан карау өчен комиссия төзелә. Шәһәр җирлеге Советы яки шәһәр җирлеге башлыгы карары буенча шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык тыңлауларына чыгарылырга мөмкин.
5. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карауның дәвамлылыгы шәһәр җирлеге Советы депутатларының һәм шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең үз-үзләрен тарату инициативасын һәрьяклап һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзен таркату турындагы карар үз-үзен тарату турындагы инициативаны чыгарган көннән соң ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.
6. Шәһәр җирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы карар шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санынннан яшерен тавыш бирү юлы белән өчтән ике тавыш белән кабул ителә.
7. Шәһәр җирлеге советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдимнәр кире кагылган очракта, үз-үзен таркату турындагы кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да иртәрәк күрсәтелергә мөмкин.

42 маддә. Шәһәр җирлеге Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Шәһәр җирлеге депутаты вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:
1) үлем;
2) үз теләге белән отставкалар;
3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;
4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;
7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит дәүләт гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит дәүләт гражданлыгы алырга йә аның Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;
9) шәһәр җирлеге советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
10) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юллама;
11) халыкның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу;
12) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.
2. Шәһәр җирлеге Советының шәһәр җирлеге депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез шәһәр җирлеге Советы сессияләре арасында барлыкка килгән очракта, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча.
Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) шәһәр җирлеге депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаны шәһәр җирлеге советына кергән көн була.
3. Шәһәр җирлеге Советының әлеге маддәнең 1 пунктының 1-7, 10 һәм 11 бүлекләрендә күрсәтелгән очракларда шәһәр җирлеге советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карарында шәһәр җирлеге советы депутаты вәкаләтләрен туктату көне билгеләнә.
4. Әлеге маддәнең 1 пунктының 8 бүлегендә каралган очракта шәһәр җирлеге советы депутаты вәкаләтләре чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре рәсми басылып чыккан көннән шәһәр җирлеге Советы депутаты туктатыла.
5. Әлеге маддәнең 1 пунктының 9 бүлегендә каралган очракта шәһәр җирлеге советы депутаты вәкаләтләре шәһәр җирлеге Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.
6. Шәһәр җирлеге советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатны өстәмә сайлаулар федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

IV бүлек. Шәһәр җирлеге башлыгы

43 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгы - шәһәр җирлегенең иң югары вазыйфаи заты

1. Шәһәр җирлеге башлыгы шәһәр җирлегенең югары вазыйфаи заты булып тора.
2. Шәһәр җирлеге башлыгы шәһәр җирлеге советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.
3. Шәһәр җирлеге башлыгының рәсми исеме - «Зеленодольск шәһәре мэры».
4. Шәһәр җирлеге башлыгы вазифасы буенча Яшел Үзән муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

44 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгын сайлау тәртибе

1. Шәһәр җирлеге башлыгы шәһәр җирлеге Советы депутатлары арасыннан яңа сайланган шәһәр җирлеге Советының беренче сессиясендә шәһәр җирлеге Советы вәкаләтләре чорына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана. Шәһәр җирлеге башлыгын сайлау шәһәр җирлеге Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең, иҗтимагый берләшмәләрнең, Татарстан Республикасы Президентының тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, әгәр шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге аны сайлау өчен тавыш бирсә, шәһәр җирлегенең сайланган башлыгы дип санала.

3. Шәһәр җирлеге башлыгы сайланганнан соң түбәндәге ант китерә:

«Зеленодольск шәһәре мэрының миңа йөкләнгән югары бурычларын үтәгәндә Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге уставын үтәргә, «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге халкының иминлеген тәэмин итү, кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көчен һәм белемнәрен куярга ант итәм».

45 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгы статусы

1. Шәһәр җирлеге башлыгы даими нигездә эшли.

2. Шәһәр җирлеге башлыгы Яшел Үзән муниципаль районы Советында даими нигездә биләп торган вазыйфага сайланган очракта, ул шәһәр җирлеге башлыгының вәкаләтләрен үз эченә алынмаган нигездә башкара.

3. даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы шәһәр җирлеге башлыгы түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

- шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнергә, шулай ук хуҗалык итүче субъект белән идарә итүдә катнашырга (федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларыннан, бакчачылык, яшелчәчелек, дача куллланучылар кооперативларыннан, күчемсез милек милекчеләре ширкәтеннән һәм билгеләнгән тәртиптә теркәлгән профсоюз ширкәтләреннән, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советыннан, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләреннән тыш), әгәр федераль законнарда яисә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә бу оешма белән идарә итүдә катнашу аңа йөкләнмәгән булса;

- Укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

- Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы шәһәр җирлеге башлыгы гражданлык, административ яисә җинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

Шәһәр җирлеге башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Шәһәр җирлеге башлыгы «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә)

алардан файдалануны тыю турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш.

5. Шәһәр җирлеге башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең һәм шәһәр җирлеге советының роле һәм хисап тота.

6. Шәһәр җирлеге башлыгы шәһәр җирлеге советына үз эшчәнлегенең нәтиҗәләре турында еллык хисапларны тапшыра.

46 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгы вәкаләтләре

Шәһәр җирлеге башлыгы:

1) шәһәр җирлеген башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданнар һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә, ышанычнамәсез шәһәр җирлеге исеменнән эш итә;

2) шәһәр җирлеге Советы эшен оештыра, шәһәр җирлеге Советы утырышларын һәм шәһәр җирлеге Советы Президиумын чакыра һәм аларда рәислек итә;

3) әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә шәһәр җирлеге Советы кабул иткән хокукый актларга кул куя һәм халыкка җиткерә;

4) үз вәкаләтләре чикләрендә шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

5) шәһәр җирлеге Советы эшендә җәмәгатьчелек фикерен ачуны һәм исәпкә алуны тәэмин итү чараларын күрә;

6) гражданнарны кабул итүне, аларның мөрәҗәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карауны оештыра;

7) шәһәр җирлеге Советының утырышлар протоколларына, шәһәр җирлеге Советы Президиумына кул куя;

8) шәһәр җирлеге Советы аппараты эше белән җитәкчелек итә;

9) шәһәр җирлеге Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала;

10) шәһәр җирлеге Советының эшчәнлеген тәэмин итүгә һәм тәэмин итүгә шәһәр җирлеге бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

11) закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча шәһәр җирлеге Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

12) шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, шәһәр җирлеге территориясендә гамәлдә булган Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән бергәләп эшләвен тәэмин итә;

13) шәһәр җирлеге исеменнән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары белән шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек итү һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр төзи;

14) Финанс органы турындагы Нигезләмә нигезендә бюджетның агымдагы үтәлешен тикшереп торырга.

15) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм җирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары тарафыннан вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәэмин итә;

16) муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашыру турында муниципаль-хосусый партнерлык проектын гамәлгә ашыру хакында карар кабул итә, әгәр гавами партнер муниципаль берәмлек булса йә муниципаль берәмлек катнашында уртак конкурс уздыру планлаштырылса (Россия Федерациясе катнашында, Россия Федерациясе субъекты катнашында уртак конкурс уздыру планлаштырылган очрактан

тыш), шулай ук «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законда, Россия Федерациясенең башка федераль законнарында һәм норматив хокукый актларында, Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларында, Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларында, шәһәр җирлеге уставында һәм шәһәр Советының норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру;

16.1) «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык турында һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү хакында» 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 18 маддәсындагы 2 өлешендә каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле җирле үзидарә органын билгели;

16.2) Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органына проектның нәтиҗәлелеген бәяләүне уздыру һәм Федераль законның 9 маддәсындагы 2 - 5 өлешләре нигезендә аның чагыштырма өстенлеген билгеләү өчен муниципаль-хосусый партнерлык проектын җибәрә. 2015 елда «Россия Федерациясендә дәүләти-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 224-ФЗ номерлы;

17) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль берәмлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлеге Устав, шәһәр җирлеге Советы карарлары белән шәһәр җирлеге башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

47 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары

1. Шәһәр җирлеге башлыгы тәкъдиме белән шәһәр җирлеге советы депутатлары арасыннан шәһәр җирлеге башлыгының урынбасары сайлана.

2. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, әгәр шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге аны сайлау өчен тавыш бирсә, шәһәр җирлеге башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары шәһәр җирлеге Советы Регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү нигезендә функцияләрне башкара, шәһәр җирлеге башлыгының йөкләмәләрен үти, ә ул вакытлыча вафат булган (авыруга яисә отпускка бәйле) яисә үз бурычларын үтәү мөмкинлеге булмаган яисә вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату очрагында шәһәр җирлеге башлыгы вазыйфаларын башкара.

4. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары - «Зеленодольск шәһәре Мэры урынбасары» дигән рәсми исем.

5. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары үз вәкаләтләрен азат ителгән яисә азат ителмәгән нигездә гамәлгә ашыра. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары эш шартлары шәһәр җирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

Шәһәр җирлеге башлыгының даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы урынбасары түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

- шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнергә, шулай ук хуҗалык итүче субъект белән идарә итүдә катнашырга (федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларыннан, бакчачылык, яшелчәчелек, дача кулланучылар кооперативларыннан, күчемсез милек милекчеләре ширкәтеннән һәм билгеләнгән тәртиптә теркәлгән профсоюз ширкәтләреннән, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советыннан, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләреннән тыш), әгәр федераль законнарда яисә муниципаль хокукый актта билгеләнгән тәртиптә бу оешма белән идарә итүдә катнашу аңа йөкләнмәгән булса;

- Укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек

бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

- Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

Шәһәр җирлеге башлыгының даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы урынбасары гражданлык, административ яисә җинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы “Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыймматле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) файдалануны тыю турында.

Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

6. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары вәкаләтләре әлеге Уставның 42 маддәсындагы 1 пунктының 1-10 бүлекләрендә каралган нигезләрдә вакытыннан алда туктатыла.

Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасарының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта, вакытыннан алда туктатыла.

7. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары шәһәр җирлеге башлыгы инициативасы буенча кабул ителә торган яисә шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санының кимендә өчтән бере күләмендә депутатлар төркеме таләбе буенча вазыйфасыннан теләсә кайсы вакытта шулай ук шәһәр җирлеге Советы карары буенча вазыйфасыннан алынырга мөмкин. Шәһәр җирлеге башлыгы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

48 маддә. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга карата чикләүләр һәм бурычлар

1. Шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүгә дәгъва кылучы гражданнар һәм шәһәр җирлеге башлыгы урынбасарын, шәһәр җирлеге башлыгы урынбасарын биләүче затлар Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) белешмәләр тапшыра.

2. Шәһәр җирлеге башлыгы вазыйфасын биләүче затлар, шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче затлар тарафыннан тапшырылган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы белешмәләр Зеленодольск муниципаль районы сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яисә) муниципаль хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларына бастырып чыгару өчен бирелә.

3. Әлеге маддәнең 1 өлеше нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр хакында белешмәләрнең

дәреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасының иң югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесе) карары буенча гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге маддәнең 3 өлеше нигезендә башкарылган тикшерү нәтиҗәсендә шәһәр җирлеге башлыгы вазыйфасын биләүче зат, шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче зат тарафыннан «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләр, тыюлар, бурычларны үтәмәү фактлары ачыкланганда«Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасының иң югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең иң югары башкарма органы җитәкчесе) шәһәр җирлеге башлыгы вазыйфасын биләүче затның, шәһәр җирлеге башлыгы урынбасарының яисә шәһәр җирлеге башлыгының урынбасарының вазыйфасын биләүче һәм аның статусын вакытыннан алда туктату турында гаризасы белән мөрәҗәгать итә, шәһәр җирлегенең башка судына яисә тиешле шәһәр судына карата дисциплинар түләтүне кабул итә.

49 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Шәһәр җирлеге башлыгының вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законның 74.1 маддәсы нигезендә отставкага китү;

4) гамәлдәге законнар нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;

5) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

8) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит дәүләт гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит дәүләт гражданлыгы алырга йә аның Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы бүтән документ яисә башка документ алырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

11) шәһәр җирлеге башлыгы вәкаләтләрен сәламәтлек торышы буенча суд тәртибендә билгеләнгән ныклы сәләтсез гамәлгә ашырырга;

12) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсындагы 3, 5, 7 өлешләре нигезендә, шулай ук шәһәр җирлеге бетерелгән очракта, шәһәр җирлеген үзгәртеп кору;

13) шәһәр җирлеге белән шәһәр округы берләшүгә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалткан очракта;

14) гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогы бозылганда;

15) шәһәр җирлеге чикләрен яисә шәһәр округы белән шәһәр җирлегенең берләшүен үзгәртү нәтиҗәсендә килеп чыккан сайлаучылар саны 25 проценттан артыграк арткан очракта;

16) «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү.

2. Шәһәр җирлеге башлыгының вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм счетлары (кертемнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән вакытыннан алда туктатыла.

3. Шәһәр җирлеге башлыгын отставкага чыгару турындагы мәсьәләне караганда, утырыш шәһәр җирлеге Советы депутаты рәислегендә уза.

4. Шәһәр җирлеге башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә суд карары буенча аны сак астына алу яки вазыйфасыннан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәҗбүр итү чаралары кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен вакытлыча шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары башкара.

5. Шәһәр җирлеге башлыгының әлеге маддәнең 1 пунктындагы 1-11, 16 пунктчаларында күрсәтелгән нигезләрдә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, шәһәр җирлегенең яңа башлыгын сайлау шәһәр җирлеге Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

6. Шәһәр җирлеге башлыгының вәкаләтләре шәһәр җирлеге Советының вәкаләтләре чоры тәмамланырга алты айдан да кимрәк вакыт кала туктатылса, шәһәр җирлеге Советы карары буенча яңа шәһәр җирлеген сайлау үткәрелмәскә мөмкин.

7. Әгәр бүлек шәһәр җирлегевәкаләтләре Татарстан Республикасы Президентының Дәүләт башлыгы вазыйфасыннан баш тарту турындагы хокукый акты нигезендә вакытыннан алда туктатылган шәһәр җирлеге йә Совет карары нигезендә шәһәр җирлеге Главаның ераклашуы турында шәһәр җирлеге отставкага, хокукый акт яки суд тәртибендә карарга шикаять бирә, Совет шәһәр җирлеге Башлыкны сайлау турында карар кабул итү хокукта түгел шәһәр җирлегеСовет тарафыннан сайланучы шәһәр җирлеге конкурс нәтиҗәләре буенча конкурс комиссиясе тәкъдим иткән кандидатлар составыннан яисә кандидатлар арасыннан суд карары законлы көченә кергәнче.

V. Шәһәр җирлегендә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны, ышанычын югалтуга бәйле рәвештә, эштән азат итү (урыныннан азат итү)

50 маддә. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә ышанычны югалткан очракта эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан үзе тора торган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чараларын затның күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм

мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) эшкуарлык эшчәнлеген башкару;

5) затның Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны танымаган очракта, яклар аңа буйсынган зат булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чаралары.

VI бүлек. ҖИРЛЕ АДМИНИСТРАЦИЯ

51 маддә. Җирле администрация

1. Федераль кануннар нигезендә шәһәр җирлегенең башкарма-боеру органы вәкаләтләрен үтәү Районның башкарма комитетына йөкләнә.

2. Район Башкарма комитеты җитәкчесе Яшел Үзән шәһәре Советына әлеге маддәнең 1 пунктында күрсәтелгән вәкаләтләрне үтәү өлешендә контрольдә һәм хисап тота.

VII бүлек. ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ, ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ ҺӘМ РАЙОН БАШКАРМА КОМИТЕТЫ МӨНӘСӘБӘТЛӘРЕ

52 маддә. Шәһәр җирлеге Советының, шәһәр җирлеге башлыгының һәм Районның Башкарма комитетының үзара хезмәттәшлеге нигезләре

1. Әлеге Устав, шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге башлыгы һәм район башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән вәкаләтләрне бүлешү нигезендә үз вәкаләтләрен мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашыралар.

2. Шәһәр җирлеге Советы һәм Районның башкарма комитеты законнарда, әлеге Устав рәвешендә шәһәр җирлегенең икътисадый һәм социаль үсеше процесслары белән нәтиҗәле идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатьләрендә үзара хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Шәһәр җирлеге Советы һәм Районның башкарма комитеты (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәгәндә) бер-берсенә кабул ителгән хокукый актларны имза салынган көннән алып җиде көн эчендә җибәрәләр.

4. Шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге башлыгы башкарма комитет җитәкчесенә район башкарма комитеты җитәкчесенең хокукый актларны кабул итү, гамәлдән чыгару, үзгәртү яисә тулыландыру турындагы тәкъдиме белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Район Башкарма комитеты җитәкчесе (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәгәндә) шәһәр җирлеге советына, шәһәр җирлеге Советының, шәһәр җирлеге башлыгының хокукый актларын кабул итү, бетерү, үзгәртү

яисә тулыландыру турындагы тәкъдим белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Шәһәр җирлеге башлыгы башкарма комитет җитәкчесенә шәһәр җирлеге Советының эш планнарын һәм шәһәр җирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә шәһәр җирлеге Советы карарлары проектларын җибәрә.

7. Шәһәр җирлеге Советы һәм аның органнары утырышларында, шәһәр җирлеге башлыгы үткәрә торган утырышларда районның киңәш бирү тавышы хокукына ия башкарма комитеты җитәкчесе (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәгәндә), аның урынбасарлары яисә алар вәкаләт биргән затлар катнашырга хокуклы. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма комитетының вазыйфаи затлары, язма чакыру булганда, шәһәр җирлеге Советы утырышларында катнашырга тиеш.

8. Район Башкарма комитеты җитәкчесе үткәрә торган утырышларда шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге советы депутатлары катнашырга хокуклы.

53 маддә. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәл итү

Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килештерү процедураларын уздыру юлы белән йә суд тәртибендә хәл ителә.

VIII бүлек. БАШКА ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ
ҺӘМ ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ОРГАННАРЫ

54 маддә. Шәһәр җирлегенең ревизия комиссиясе

1. Шәһәр җирлегенең ревизия комиссиясе даими эшләүче, финанс контроленең коллегиаль органы булып тора.

2. Шәһәр җирлегенең ревизия комиссиясе рәис һәм ике әгъзадан тора.

Россия Федерациясе законнары, Россия Федерациясенең башка федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, әлеге Устав, Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге Ревизион комиссиясе турындагы нигезләмә, шәһәр җирлеге Советы карары һәм шәһәр җирлегенең башка муниципаль хокукый актлары белән расланган. Федераль законнарда билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә шәһәр җирлеге Ревизион комиссиясе эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән гамәлгә ашырыла.

IX бүлек САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

55 маддә. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе

1. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнары структурасына керми торган, ул шәһәр җирлеге Советы депутатларын сайлауларны, җирле референдумны әзерләүне һәм уздыруны оештыручы шәһәр җирлегенең муниципаль органы булып тора, чакыртып алу буенча тавыш бирү, шәһәр җирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр җирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү.

2. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе шәһәр җирлеге советы тарафыннан федераль законда һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгеләнгән тәртиптә төзелә.

3. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе вәкаләтләре чоры биш ел тәшкил итә.

4. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукына ия 8 әгъза составында төзелә.

5. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү шәһәр җирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән каралган.

6. Шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав белән җайга салына.

7. Шәһәр җирлеге Советы мөрәҗәгате нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе вәкаләтләре территория сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

X бүлек. ГРАЖДАНЛЫК - ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ ҺӘМ ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ МУНИЦИПАЛЬ ОРГАННАРЫ

56 маддә. Шәһәр җирлегенең юридик зат хокукларына ия җирле үзидарә органнары

1. Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокукларына шәһәр җирлеге Советы бирелә.

57 маддә. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары, юридик затлар буларак

1. Шәһәр җирлеге исеменнән мөлкәти һәм башка хокукларны һәм бурычларны сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышанычнамәсез чыгыш ясарга шәһәр җирлеге башлыгы, Районның башкарма комитеты җитәкчесе (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен башкарганда) мөмкин.

2. Юридик зат хокукларына ия шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар буларак дәүләт теркәве узарга тиеш.

58 маддә. Җирле үзидарә органнарын һәм шәһәр җирлегенең муниципаль органнарын финанслау

1. Җирле үзидарә органнары һәм шәһәр җирлегенең муниципаль органнары эшчәнлеген финанс белән тәэмин итү бары тик шәһәр җирлеге бюджетының үз керемнәре исәбеннән генә гамәлгә ашырыла.

2. Законда, әлеге Уставта, шәһәр җирлеге Советы карарларында каралган очракларда җирле үзидарә органнары һәм шәһәр җирлегенең муниципаль органнары эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар шәһәр җирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

XI бүлек ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ ҺӘМ ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРЫН БИЛӘҮЧЕ БАШКА ЗАТЛАРГА, РАЙОН БАШЛЫГЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

59 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгына һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

Шәһәр җирлеге башлыгы һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасарының социаль һәм башка гарантияләре «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, җирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында җирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә бирелә.

60 маддә. Шәһәр җирлеге Советы депутатына, башка вазыйфаи затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

1. Шәһәр җирлеге Советы депутаты, үз нигезендә эшләүче, шәһәр җирлеге Советы һәм аның органнары утырышларында катнашу, шәһәр җирлеге Советы йөкләмәләрен үтәү чорында шәһәр җирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән күләмдә акчалата компенсация түләнә. Компенсация шәһәр җирлегендә уртача хезмәт хакы күләменнән чыгып исәпләнелә торган почас түләүне, шулай ук законнар нигезендә командировка чыгымнары өчен түләүне үз эченә ала.

2. Шәһәр җирлеге башлыгы вазыйфасын башкарганда, әлеге Уставта каралган очракларда, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы шәһәр җирлеге башлыгы урынбасары шәһәр җирлеге башлыгының бурычларын үтәгәндә шәһәр җирлеге башлыгының айлык акчалата хезмәт хакының 90 %ы күләмендә бүләкләү түләнә.

3. Шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясе һәм шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе әгъзаларына бу органнар эшендә катнашу вакытына шәһәр җирлеге Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

61 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгының, шәһәр җирлеге Советы депутатларының кагылгысызлык гарантияләре

1. Шәһәр җирлеге советы депутатларының, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгының, аның урынбасарының җинаять яисә административ җаваплылыкка тартылган очракта хокуклары гарантияләре, аларны тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны булган депутатларга карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан кулланыла торган элемтә чаралары язышулары федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә шәһәр җирлеге советы депутаты тавыш биргәндә әйтелгән фикерләре, позициясе, аның шәһәр җирлеге депутаты статусына туры килә торган башка гамәлләре, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы узгач, әйтелгән фикерләре, позициясе өчен җинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә шәһәр җирлеге советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетүләр, яла ягу яки башка хокук бозуларга җибәрелгән очракларга, федераль законда каралган җаваплылыкка кагылмый.

XII бүлек ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҖАВАПЛЫЛЫГЫ ҺӘМ ҖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕҢ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ЭШЧӘНЛЕГЕНӘ КОНТРОЛЬ ҺӘМ КҮЗӘТЧЕЛЕК

62 маддә. Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары шәһәр җирлеге халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында федераль законнар нигезендә җаваплы булалар.

63 маддә. Шәһәр җирлеге Советы депутатларының шәһәр җирлеге халкы алдында җаваплылыгы

1. Шәһәр җирлеге Советы депутатларының, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгының, халык алдында җаваплылыгы, суд тәртибендә расланган очракта, хокукка каршы карарлар кабул итү яисә хокукка каршы гамәлләр (гамәл кылмау) нәтиҗәсендә шәһәр җирлеге халкының ышанычын югалту нәтиҗәсендә барлыкка килә.

2. Шәһәр җирлеге советы депутаты, шул исәптән шәһәр җирлеге башлыгы, ышанычын югалткан депутат, әлеге Уставта каралган очракларда һәм тәртиптә шәһәр җирлеге сайлаучылары тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

64 маддә. Җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының дәүләт алдындагы җаваплылыгы

Шәһәр җирлеге Советының нигез салу һәм аны тарату тәртибе, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, федераль законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, әлеге уставны бозган очракта, шулай ук күрсәтелгән органнар һәм аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмаган очракта, җирле үзидарә органнарының һәм җирле үзидарә вазыйфаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы килә.

65 маддә. Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар каршында җаваплылыгы

Шәһәр җирлеге органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башлана.

66 маддә. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә ышанычны югалткан очракта эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан үзе тора торган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чараларын затның күрмәве;

2) үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) эшкуарлык эшчәнлеген башкару;

5) затның Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килү турында билгеле булган

муниципаль вазыйфаны биләүче зат ышанычын югалтуга бәйле рәвештә эштән чыгарылырга (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләүче зат муниципаль вазыйфаны танымаган очракта, яклар аңа буйсынган зат булган мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) җайга салу чаралары.

XIII бүлек ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

67 маддә. Шәһәр җирлегенең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Шәһәр җирлегенең муниципаль хокукый актлары системасына түбәндәгеләр керә:

1) Шәһәр җирлеге уставы, җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар;

2) шәһәр җирлеге Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) шәһәр җирлеге башлыгының хокукый актлары, Башкарма комитет Район (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен башкарганда) 8daac9c07ca86801813d96ecd072a4ca әлеге Уставта каралган җирле үзидарәнең башка органнары һәм вазыйфаи затлары.

2. Шәһәр җирлеге уставы һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм шәһәр җирлегенең бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм җирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Шәһәр җирлеге уставының, әлеге Уставка, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга һәм алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнарына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актның каршылыгы рөхсәт ителми.

4. Җирле үзидарәнең органнары һәм вазыйфаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар шәһәр җирлегенең бөтен территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

5. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданнар, оешмалар җитәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар һәм Административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплы булалар.

6. Шәһәр җирлегенең муниципаль хокукый актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

7. Муниципаль хокукый актлар юкка чыгарылырга яисә аларның гамәлдә булуы тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар бетерелгән очракта йә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның - җирле үзидарә органнары яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затларының вәкаләтләре исемлеге үзгәргән очракта, муниципаль хокукый актның гамәлдә булуын туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны, шулай ук суд тарафыннан кабул итү (чыгару) кертелгән, ә җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны җайга сала торган өлешендә - тиешенчә Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы йә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан.

8. Норматив характердагы булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы аны кабул иткән (чыгарган) җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи заты тарафыннан Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын

яклау буенча вәкаләтле вәкилнең эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкиле тарафыннан бирелгән тиешле күрсәтмә алынган очракта кичекмәстән туктатылып тора. Алынган күрсәтмәне үтәү турында Районның башкарма комитеты яисә җирле үзидарәнең вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә шәһәр җирлеге Советына карар кабул ителгән көннән алып өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

9. Эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә җирле үзидарә органнары уздыра торган экспертиза үткәрелергә тиеш.

68 маддә. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Җирле әһәмияттәге мәсьәләләр системасына шәһәр җирлегендә яшәүчеләр тарафыннан турыдан-туры җирле референдумда чагылган гражданнарның ихтыяр белдерүе юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр шәһәр җирлегендә яшәүчеләрне турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару) өстәмә таләп ителсә, компетенциясенә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) кергән шәһәр җирлеге җирле үзидарә органы яисә җирле үзидарәсенең вазыйфаи заты референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан арта алмый.

3. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу шәһәр җирлеге башлыгын чакыртып алу яисә шәһәр җирлеге советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез була.

69 маддә. Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары кабул итә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләрне үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгара:

1) Шәһәр җирлеге Советы - шәһәр җирлеге Советы карарлары, шәһәр җирлеге Советы Президиумы - шәһәр җирлеге Советы Президиумы карарлары;

2) шәһәр җирлеге башлыгы - шәһәр җирлеге башлыгының карарлары һәм күрсәтмәләре;

3) Район Башкарма комитеты җитәкчесе - Район Башкарма комитеты карарлары һәм күрсәтмәләре (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен башкарганда).

2. Шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең башка вазыйфаи затлары әлеге Уставада, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә күрсәтмәләр һәм боерыклар чыгара.

70 маддә. Муниципаль хокукый актларны әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектлары шәһәр җирлеге башлыгы, шәһәр җирлеге Советы депутатлары, Район Башкарма комитеты җитәкчесе (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре»

муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәгәндә), территориаль иҗтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук аны алып бару мәсьәләләре буенча шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясе тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга теркәлә торган документларның исемлеге һәм формасы тиешенчә шәһәр җирлеге Советы Регламенты, шәһәр җирлеге башлыгы, Район Башкарма комитеты җитәкчесе тарафыннан билгеләнә.

3. Зеленодольск шәһәр прокуроры, гамәлдәге норматив хокукый актларны камилләштерү кирәклеген үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында билгеләгәндә, закон чыгару инициативасы хокукына ия шәһәр җирлеге җирле үзидарә органнарына муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, өстәү, гамәлдән чыгару яисә кабул итү турында тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

4. Эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар проектлары Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә җирле үзидарә органнары тарафыннан уздырыла торган җайга салу йогынтысын бәяләнергә тиеш.

Муниципаль норматив хокукый актлар проектларының җайга салу йогынтысын бәяләү эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен артык бурычлар, тыюлар һәм чикләүләр кертә торган яисә аларны кертүгә этәрә торган нигезләмәләрне, шулай ук эшкуарлык һәм инвестиция эшчәнлеге субъектларының һәм җирле бюджетларның нигезләнмәгән чыгымнары барлыкка килүгә китерә торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында уздырыла.

71 маддә. Шәһәр җирлеге Советының хокукый актлары

1. Шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге Советы Президиумы үз компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, шәһәр җирлеге уставы белән кертелгән мәсьәләләр буенча шәһәр җирлеге территориясендә үтәү өчен мәҗбүри булган кагыйдәләрне, шәһәр җирлеге Советы Регламентын, шәһәр җирлеге башлыгын отставкага чыгару турында карар, шулай ук шәһәр җирлеге советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм аның компетенциясенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, шәһәр җирлеге Уставы, шәһәр җирлеге уставы белән кертелгән башка мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

2. Шәһәр җирлеге Советы, Шәһәр җирлеге Советы Президиумы карарлары, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән очраклардан тыш, шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән санынннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Шәһәр җирлеге Советының җирле салымнар һәм җыемнарны билгеләүне, үзгәртүне һәм юкка чыгаруны, шәһәр җирлеге бюджеты акчаларыннан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан карарлары шәһәр җирлеге Советы каравына бары тик район Башкарма комитеты җитәкчесе (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәгәндә) яисә аның бәяләмәсе булганда гына кертелергә мөмкин. Күрсәтелгән бәяләмә шәһәр җирлеге Советына карар проекты Районның башкарма комитетына тапшырылган көннән утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге Советы Президиумы карарларына алар кабул ителгән көннән алып өч көн эчендә шәһәр җирлеге башлыгы имза сала һәм әлеге Устав билгеләгән тәртиптә халыкка җиткерелә.

72 маддә. Шәһәр җирлеге башлыгының хокукый актлары

Шәһәр җирлеге башлыгы законнар, әлеге Устав, шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге Советы Президиумы карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә җирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыру

буенча хокукый актлар чыгара. Шәһәр җирлеге башлыгы «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә әлеге Устав компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

73 маддә. Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе

1. Шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлеге Советы Президиумы карарлары, әгәр шәһәр башлыгы үз карары белән башкасы билгеләнмәгән булса, шәһәр җирлеге башлыгы кул куйган көннән соң 10 көн узгач үз көченә керә.

Шәһәр җирлегенең салымнар һәм җыемнар турындагы хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Шәһәр җирлеге Советының Шәһәр җирлеге Уставын кабул итү яисә әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Шәһәр җирлеге башлыгының, җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокукый актлары, әгәр актлар үзләре тарафыннан билгеләнмәгән булса, аларны имзалаган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлек гамәлгә куйган оешмаларның хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль хокукый актлар, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган килешүләр рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары: исеме, имза салу датасы (шәһәр җирлеге Советы кабул иткән хокукый актлар өчен - шулай ук аны шәһәр җирлеге советы кабул иткән дата), теркәү номеры, хокукый актка кул куйган вазыйфаи зат исеме, матбугат булырга тиеш.

5. Шәһәр җирлеге Советы карарлары шәһәр җирлеге бюджеты турында, аның үтәлеше турында, җирле салымнар һәм җыемнар билгеләү турында, шәһәр җирлеге Советы Регламенты, шәһәр җирлеге советы, шәһәр җирлеге Советы Президиумы, шәһәр җирлеге башлыгы, Район башкарма комитеты җитәкчесе (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәгәндә) кабул иткән көннән алып ун көн эчендә, федераль закон белән чикләнгән белешмәләр булган муниципаль хокукый актлардан яисә аларның аерым нигезләмәләреннән тыш, рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

6. Шулай ук муниципаль сайлауларны, җирле референдумны, чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләү турында, шәһәр җирлеге депутаты чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору, шәһәр җирлеге башлыгын сайлау һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләләре буенча норматив булмаган хокукый актлар кануннар нигезендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) мәҗбүри булмаган норматив булмаган муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яисә шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең вазыйфаи затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) мөмкин.

8. Басып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) муниципаль хокукый акт реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) түбәндәге юллар белән гамәлгә ашырыла:

- Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары гамәлгә куйган басма массакүләм мәгълүмат чараларында йә шәһәр җирлеге территориясендә таратыла торган башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару.

Хокукый акт текстын башка басма массакүләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарганда әлеге бастырып чыгаруның рәсми булуы хакында тамга булырга тиеш;

- шәһәр җирлегендә яшәүчеләргә хокукый акт текстын үзәкләштерелгән тәртиптә, шул исәптән махсус матбугат басмасы рәвешендә, тарату;

- шәһәр җирлегенең торак пунктлары территориясендә хокукый акт текстын махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар һәм аларның урнашу урыннары саны шәһәр җирлеге советы тарафыннан раслана һәм шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең муниципаль хокукый акт тексты белән каршылыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

- хокукый акт текстын «Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталы»нда урнаштыру (http://pravo. tatarstan.ru).

10. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка җиткергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасы чыгу датасы йә акт таратыла (таратыла) башлау датасына яисә аны мәгълүмати стендта урнаштыру датасына туры килергә тиешле акт игълан итү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш.

11. Җирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хокукый статусын билгели торган кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар шәһәр җирлеге башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына кертү өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына җибәрелә законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда.

XIV бүлек МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ

74 маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне кертеп, муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибе федераль закон, шулай ук аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законы, әлеге Устав һәм шәһәр җирлегенең башка муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

75 маддә. Муниципаль хезмәт вазыйфалары

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасы - әлеге Устав нигезендә төзелә торган җирле үзидарә органындагы вазыйфа, шәһәр җирлеге сайлау комиссиясе аппаратындагы вазыйфа, җирле үзидарә органы, шәһәр җирлеге сайлау комиссиясе яисә муниципаль вазыйфаны биләүче зат вәкаләтләренең үтәлешен тәэмин итү буенча билгеләнгән түгәрәк белән.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы Законы белән раслана торган Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Җирле үзидарә органының, шәһәр җирлеге сайлау комиссиясе аппаратының штат расписаниесен төзегәндә һәм раслаганда Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестрында каралган муниципаль хезмәт вазыйфалары исемнәре кулланыла.

76 маддә. Муниципаль хезмәт

1. Шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт - хезмәт шартнамәсе (контракты) төзү юлы белән биләнә торган муниципаль хезмәт вазыйфаларында даими нигездә гамәлгә ашырыла торган гражданнарның һөнәри эшчәнлеге.

2. Эшкә алучының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек башлыгы, җирле үзидарә органы җитәкчесе, шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе рәисе яисә яллаучы вәкиленең

вазыйфаларын башкарырга вәкаләтле башка вәкиле муниципаль хезмәткәр өчен компетенцияләүче булып тора.

3. Шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, әлеге Устав, Шәһәр җирлеге Советы карары һәм шәһәр җирлегенең башка муниципаль хокукый актлары белән раслана торган шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт турында нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла. Муниципаль хезмәткәрләргә «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекле хезмәт турында Россия Федерациясе законнарының гамәлдә булуы кагыла.

4. Шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәтне финанслау шәһәр җирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла

77 маддә. Муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль хезмәткәр - 18 яшькә җиткән, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге Устав билгеләгән тәртиптә башкаручы граждан, шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча шәһәр җирлеге бюджеты акчалары исәбеннән түләнә торган акчалата карап торган бурыч.

2. Җирле үзидарә органнары, шәһәр җирлеге сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник тәэмин итү вазыйфаларын башкаручы затлар муниципаль хезмәт вазыйфаларын башкармыйлар һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормыйлар.

78 маддә. Муниципаль хезмәткә кертем

1. Муниципаль хезмәткә Россия Федерациясе дәүләт телен белгән 18 яшькә җиткән һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль хезмәт Вазыйфаларын биләү өчен билгеләнгән квалификация таләпләренә туры килә торган, әлеге маддәнең 2 пунктында күрсәтелгән шартлар булмаганда, гражданнар керергә хокуклы муниципаль хезмәт белән бәйле чикләүләр сыйфатында.

Муниципаль хезмәткә кергәндә, шулай ук аны үткәндә җенесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, яшәү урынына, дингә мөнәсәбәтенә, инануларына, иҗтимагый берләшмәләргә каравына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка хәлләргә карап, турыдан-туры яисә читләтеп чикләүләр яисә өстенлекләр билгеләү рөхсәт ителми.

2. Граждан муниципаль хезмәткә алына алмый һәм түбәндәге очракларда муниципаль хезмәттә була алмый:

1) аны законлы көченә кергән суд карары белән хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип тану;

2) аны муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфаи бурычларны үтәүне законлы көченә кергән суд карары буенча юкка чыгаручы җәзага хөкем итү;

3) дәүләт һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкил иткән белешмәләргә рөхсәтне рәсмиләштерү процедурасын узудан баш тарту, әгәр граждан дәгъва кыла торган муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча яисә муниципаль хезмәткәр биләгән муниципаль хезмәт вазыйфалары буенча вазыйфаи бурычларны үтәү мондый мәгълүматлардан файдалану белән бәйле булса;

4) муниципаль хезмәткә керүгә яисә аны узуга һәм медицина учреждениесе бәяләмәсе белән расланган авыру булу.

5) муниципаль хезмәткәр белән якын туганлык яисә үзлекләр (ата-аналар, ир белән хатын, балалар, абыйлар, апа-сеңелләр, шулай ук ир белән хатынның һәм балаларның ата-аналары һәм балалары), муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү турыдан-туры буйсынучанлык яисә аларның берсенең контроле белән бәйле булса;

6) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданы - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит дәүләт гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булу, чит дәүләт гражданлыгы алу йә аның яшәү хокукын яисә Россия Федерациясе гражданының чит ил территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булып тормаган, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы;

7) чит дәүләт (чит дәүләтләр) гражданлыгы булу, моңа муниципаль хезмәткәр Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданы булган очраклар керми, аның нигезендә чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы;

8) муниципаль хезмәткә кергәндә ялган документлар яисә ялган белешмәләр бирү;

«Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы һәм башка федераль законнар белән муниципаль хезмәткә кергәндә белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр бирү.

3. Муниципаль хезмәткә кергәндә граждан түбәндәгеләрне тапшыра:

1) муниципаль хезмәткә керү һәм муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү турында үтенеч белән гариза;

2) Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән форма буенча кулдан тутырылган һәм имзаланган анкета;

3) паспорт;

4) хезмәт кенәгәсен, хезмәт шартнамәсе (контракт) беренче тапкыр төзелгән очраклардан тыш;

5) мәгариф турында документ;

6) хезмәт шартнамәсе (контракт) беренче тапкыр төзелгән очраклардан тыш, мәҗбүри пенсия иминиятенең иминият таныклыгы;

7) Россия Федерациясе территориясендә яшәү урыны буенча салым органында физик затны исәпкә кую турында таныклык;

8) хәрби исәпкә алу документлары - запаста торучы гражданнар һәм хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле затлар өчен;

9) муниципаль хезмәткә керүгә каршы килә торган авыру булмау турында медицина оешмасы бәяләмәсе;

10) муниципаль хезмәткә кергән елдан алдагы елда керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр;

11) федераль законнарда, Россия Федерациясе Президенты указларында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте карарларында каралган башка документлар.

4. Граждан муниципаль хезмәткә билгесез срокка яисә биш елдан да артык булмаган срокка төзелә торган хезмәт шартнамәсе шартларында керә.

5. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, шулай ук әлеге Устав һәм Шәһәр җирлегенең муниципаль хезмәте турындагы Нигезләмәдә каралган очракларда муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфаларын биләү конкурс нигезендә башкарыла.

6. Гражданның муниципаль хезмәткә килүе яллаучы вәкиленең муниципаль хезмәт вазыйфасына билгеләп куелуы турында муниципаль хокукый акт белән рәсмиләштерелә.

7. Муниципаль хезмәт вазыйфасына билгеләнгәннән соң муниципаль хезмәткәргә хезмәт таныклыгы бирелә. Муниципаль хезмәткәрнең хезмәт таныклыгын бирү тәртибе һәм рәвеше шәһәр җирлеге башлыгы тарафыннан раслана.

8. Муниципаль хезмәтне узу муниципаль хезмәткәрнең шәхси эшендә чагыла.

79 маддә. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, вазыйфаи бурычларын үтәүнең сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;

2) вазыйфаи бурычларны башкару өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәэмин итү;

3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;

4) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәэмин итә торган ял;

5) вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүматны һәм материалларны билгеләнгән тәртиптә алу, шулай ук җирле үзидарә органы, шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертүгә;

6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы белән катнашу;

7) шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә нигезендә квалификацияне җирле бюджет акчалары исәбеннән күтәрү;

8) үзенең шәхси мәгълүматларын яклау;

9) үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлекләре турында чакыртып алулар һәм аларны шәхси эшенә керткәнче башка документлар белән танышу, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә беркетеп кую;

10) берләшмәсе, һөнәри берлекләр төзү хокукын да кертеп, үз хокукларын, социаль-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне кертеп;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәэмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча Башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы вәкиленә алдан язма рәвештә башка түләүле эшне башкарырга хокуклы, әгәр дә бу мәнфәгатьләр низагына китермәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаса, ул башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;

2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазыйфаи бурычларны башкарырга;

3) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә кешенең һәм гражданның, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) җирле үзидарә органында, шәһәр җирлеге сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе, вазыйфаи инструкция кагыйдәләрен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә башкару өчен кирәкле квалификация дәрәҗәсен саклап калу;

6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләрне, шулай ук вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне, шул исәптән гражданнарның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагыла торган белешмәләрне фаш итмәскә;

7) дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне, шул исәптән аңа вазыйфаи бурычларны башкару өчен бирелгән мөлкәтне сакларга;

8) үз гаиләсенең үзе һәм әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрне билгеләнгән тәртиптә тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә Россия Федерациясе гражданлыгыннан Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыккан көндә чыгу яисә чит ил гражданлыгы сатып алынган көндә чит ил дәүләте гражданлыгы алу турында хәбәр итәргә;

10) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, йөкләмәләрне үтәүне, тыюларны бозмаска;

11) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы турында үзенең турыдан-туры башлыгына язма рәвештә хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау чараларын күрергә.

4. Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз.

80 маддә. Муниципаль хезмәт белән бәйле тыюлар

1. Муниципаль хезмәт узуга бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәргә түбәндәгеләр тыела:

1) муниципаль хезмәт вазыйфасын түбәндәге очракларда биләргә:

а) Россия Федерациясе дәүләт вазыйфасына йә Россия Федерациясе субъектының дәүләт вазыйфасына сайлану яисә билгеләнү, шулай ук дәүләт хезмәте вазыйфасына билгеләнгән очракта;

б) муниципаль вазыйфага сайлану яисә билгеләп кую;

в) һөнәри берлек органында түләүле сайланулы вазыйфага сайлану, шул исәптән җирле үзидарә органында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында;

оешма идарәсендә катнашу Россия Федерациясе законнары нигезендә җирле үзидарә органы исеменнән гамәлгә ашырылган очраклар;

3) җирле үзидарә органында, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән йә федераль законнарда башкасы каралмаган булса, турыдан-туры аңа буйсынган яисә контрольдә тотылган шәһәр җирлеге сайлау комиссиясендә ышанычлы яисә өченче зат эшләре буенча вәкил булырга;

4) вазыйфаи урыны белән бәйле яисә вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләкләү, ссудалар, хезмәтләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү һәм башка бүләкләү). Беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәргә алынган бүләкләр муниципаль милек дип таныла һәм муниципаль хезмәткәрләргә акт буенча җирле үзидарә органына, шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясенә тапшырыла, Россия Федерациясе Граждан кодексында билгеләнгән очраклардан тыш;

5) физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән командировкаларга чыгарга, моңа җирле үзидарә органы, шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең сайлау комиссияләре белән, шулай ук чит дәүләтләрнең дәүләт

хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары, халыкара һәм чит ил коммерциягә карамаган оешмалары белән килешүләр буенча үзара нигездә башкарыла торган командировкаларга керми;

6) вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйле булмаган максатларда матди-техник, финанс һәм башка тәэмин итү чараларыннан, башка муниципаль мөлкәттән файдалану;

7) муниципаль хезмәт белән бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы мәгълүматларга карата федераль законнар нигезендә кертелгән белешмәләрне яисә вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган хезмәт мәгълүматын фаш итәргә яисә кулланырга;

8) җирле үзидарә органы, шәһәр җирлеге сайлау комиссиясе һәм аларның җитәкчеләре эшчәнлегенә карата, әгәр бу аның вазыйфаи бурычларына кермәсә, гавами әйтелмәләрне, фикерләрне һәм бәяләүне, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларында, җибәрергә;

9) шәһәр җирлеге башлыгының язмача рөхсәтеннән башка бүләкләүләр, чит дәүләтләрнең, халыкара оешмаларның, шулай ук сәяси партияләрнең, башка иҗтимагый берләшмәләрнең һәм дини берләшмәләрнең мактаулы һәм махсус исемнәрен (фәнни йөкләмәләреннән тыш) кабул итәргә, әгәр аның вазыйфаи бурычларына күрсәтелгән оешмалар һәм берләшмәләр белән хезмәттәшлек керсә;

10) сайлау алды агитациясе өчен, шулай ук референдум мәсьәләләре буенча агитация алып бару өчен вазыйфаи нигезләмәнең өстенлекләреннән файдалану;

11) сәяси партияләр, дини һәм башка иҗтимагый берләшмәләр мәнфәгатьләрендә үз вазыйфаи хәленнән файдаланырга, шулай ук күрсәтелгән берләшмәләргә муниципаль хезмәткәр буларак гавами рәвештә мөнәсәбәт белдерергә;

12) җирле үзидарә органнарында, башка муниципаль органнарда сәяси партияләр, дини һәм башка иҗтимагый берләшмәләр структурасын (һөнәри берлекләрдән, шулай ук иҗтимагый үзидарәнең ветераннар һәм башка органнарыннан тыш) төзергә яисә күрсәтелгән структураларны төзергә ярдәм итәргә;

13) хезмәт бәхәсен җайга салу максатларында вазыйфаи бурычларны үтәүне туктатырга;

14) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган чит ил оешмалары һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләре составына керергә;

15) яллаучы вәкиленең Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана торган түләүле эшчәнлек язма рөхсәтеннән башка шөгыльләнергә.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфасын Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән вазыйфалар исемлегенә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче граждан муниципаль хезмәттән азат ителгәннән соң ике ел дәвамында хезмәт шартнамәсе шартларында федераль законнарда каралган очракларда оешманың гражданлык-хокукый шартнамәсе шартларында эшне биләргә һәм (яисә) үтәргә хокуксыз, әгәр муниципаль (административ) идарәнең аерым функцияләре муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи (хезмәт) бурычларына кергән булса, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм Россия Федерациясе норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә мәнфәгатьләр конфликтын җайга салу буенча тиешле комиссия ризалыгыннан башка, әлеге оешмада гражданлык-хокукый шартнамә шартларында эш башкарырга хокуклы түгел.

81 маддә. Муниципаль хезмәткәрнең хезмәт тәртибенә таләпләр

1. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә хокуклы:

1) аның муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, вазыйфаи бурычларын үтәүнең сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәт буенча алга китү шартлары белән танышу;
2) вазыйфаи бурычларны башкару өчен кирәкле оештыру-техник шартларны тәэмин итү;
3) хезмәт хакы һәм хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт шартнамәсе (контракт) нигезендә башка түләүләр;
4) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәэмин итә торган ял;
5) вазыйфаи бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүматны һәм материалларны билгеләнгән тәртиптә алу, шулай ук җирле үзидарә органы, шәһәр җирлегенең сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертүгә;
6) муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләүгә конкурста үз инициативасы белән катнашу;
7) шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә нигезендә җирле бюджет акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;
8) үзенең шәхси мәгълүматларын яклау;
9) үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлекләре турында чакыртып алулар һәм аларны шәхси эшенә керткәнче башка документлар белән танышу, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә беркетеп кую;
10) берләшмәсе, һөнәри берлекләр төзү хокукын да кертеп, үз хокукларын, социаль-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен;
11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, аларның бозуларына карата судка шикаять белдерүне кертеп;
12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәэмин итү.
2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча Башкарма комитет җитәкчесе вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы вәкиленә алдан язма рәвештә башка түләүле эшне башкарырга хокуклы, әгәр дә бу мәнфәгатьләр низагына китермәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаса, ул башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.
3. Муниципаль хезмәткәр түбәндәгеләргә бурычлы:
1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел законнарны, федераль законнарны, Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәэмин итәргә;
2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазыйфаи бурычларны башкарырга;
3) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә кешенең һәм гражданның, расага, милләтенә, теленә, дингә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;
4) җирле үзидарә органында, шәһәр җирлеге сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе, вазыйфаи инструкция кагыйдәләрен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;
5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә башкару өчен кирәкле квалификация дәрәҗәсен саклап калу;
6) дәүләт серен һәм федераль законнар белән саклана торган башка серне тәшкил итүче белешмәләрне, шулай ук вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләрне, шул исәптән гражданнарның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагыла торган белешмәләрне фаш итмәскә;

7) дәүләт һәм муниципаль мөлкәтне, шул исәптән аңа вазыйфаи бурычларны башкару өчен бирелгән мөлкәтне сакларга;

8) үз гаиләсенең үзе һәм әгъзалары турында Россия Федерациясе законнарында каралган белешмәләрне билгеләнгән тәртиптә тапшырырга;

9) яллаучы вәкиленә Россия Федерациясе гражданлыгыннан Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыккан көндә чыгу яисә чит ил гражданлыгы сатып алынган көндә чит ил дәүләте гражданлыгы алу турында хәбәр итәргә;

10) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне, йөкләмәләрне үтәүне, тыюларны бозмаска;

11) вазыйфаи бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы турында үзенең турыдан-туры башлыгына язма рәвештә хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау чараларын күрергә.

4.Муниципаль хезмәткәр үзенә бирелгән хокуксыз йөкләмәне үтәргә хокуксыз.

82 маддә. Керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр тапшыру

1. Күрсәтелгән вазыйфаларны биләүче муниципаль хезмәткәрләр тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә дәгъва кылучы гражданнар яллаучы вәкиленә (эш бирүчегә) үзләренең керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш. Күрсәтелгән белешмәләр тәртиптә, срокларда тапшырыла **Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән форма буенча да.**

2. Тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәр үзенең чыгымнары турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнары турында Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән тәртиптә һәм форма буенча белешмәләр тапшырырга тиеш.

3. Муниципаль хезмәткәрнең, аның хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының, Россия Федерациясе Президентының норматив хокукый актларында, Татарстан Республикасы законнарында һәм башка норматив хокукый актларында, муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Муниципаль хезмәткәрләргә үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, мондый белешмәләрне мәҗбүри тапшыру йә белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру муниципаль хезмәткәрне муниципаль хезмәттән азат итүгә китерә торган хокук бозу булып тора.

83 маддә. Муниципаль хезмәткәрне бүләкләү

1. Муниципаль хезмәткәрләргә үз вазыйфаи бурычларын намуслы һәм нәтиҗәле үтәгән, намуслы хезмәт иткән, аеруча мөһим биремнәрне үтәгән һәм аңа карата булган кыенлыклар өчен түбәндәге төр бүләкләүләр кулланылырга мөмкин:

1) рәхмәт белдерү;

2) бер мәртәбә акчалата бүләкләү;
3) кыйммәтле бүләк белән бүләкләү;
4) шәһәр җирлегенең гамәлдәге муниципаль хокукый актлары нигезендә муниципаль бүләкләр белән бүләкләү;
5) законнар нигезендә дәүләт бүләкләре белән бүләкләү;
6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә шәһәр җирлегенең муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка төр бүләкләүләр.
2. Әлеге матдәнең 1 пунктының 1-3 бүлекләрендә каралган бүләкләүләрне куллану тәртибе һәм шартлары шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт турында нигезләмә белән билгеләнә.

84 маддә. Муниципаль хезмәткәрнең дисциплина җаваплылыгы

1. Муниципаль хезмәткәргә үзенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен - яллаучы вәкиле муниципаль хезмәткәргә түбәндәге дисциплинар түләтүләр кулланырга хокуклы:
- кисәтү;
шелтә;
- муниципаль хезмәттән тиешле нигезләрдә эштән азат итү.
2. Дисциплинар гаеп кылуны рөхсәт иткән муниципаль хезмәткәр вакытлыча (ләкин бер айдан да артык түгел) булырга мөмкин, аның дисциплинар җаваплылыгы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, акчалата карап тотуны саклап калу белән вазыйфаи бурычларын үтәүдән читләштерелергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне вазыйфаи бурычларын үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукый акт белән башкарыла.
3. дисциплинар түләтүләрне куллану, шикаять бирү һәм юкка чыгару тәртибе хезмәт законнары белән билгеләнә.

85 маддә. Ришвәтчелеккә каршы тору максатларында билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән һәм бурычларны үтәмәгән өчен түләтүләр

Муниципаль хезмәткәрләргә карата чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә җайга салу турындагы таләпләрне үтәмәгән һәм коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында», 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы көрәш турында» Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә түләтүләр җайга салына 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ "Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында".

86 маддә. Муниципаль хезмәткәр өчен гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә түбәндәгеләр гарантияләнә:
1) вазыйфаи инструкция нигезендә аның вазыйфаи бурычларын үтәвен тәэмин итә торган эш шартлары;
2) үз вакытында һәм тулы күләмдә акчалата түләү алуга хокук;
3) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәрен һәм эш көне булмаган бәйрәм көннәрен бирү, шулай ук еллык түләүле отпускны тәэмин итә торган ял;
4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына медицина хезмәте күрсәтү, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыкканнан соң;
5) тиешле еллар эшләгән өчен һәм инвалидлыкка бәйле рәвештә пенсия белән тәэмин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең гаилә әгъзаларын үз вазыйфаи бурычларын үтәүгә һәм аңа бәйле рәвештә килгән очракта пенсия белән тәэмин итү;

6) вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына мәҗбүри дәүләт иминләштерүе;

7) муниципаль хезмәткәрләрнең муниципаль хезмәт узу чорында авыруы яисә хезмәткә сәләтлелеген югалту очрагына яисә аны туктатканнан соң мәҗбүри дәүләт социаль иминиятләштерүе, әмма ул вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә барлыкка килгән;

8) федераль законнарда билгеләнгән очракларда, тәртиптә һәм шартларда муниципаль хезмәткәрне һәм аның гаилә әгъзаларын көчләүдән, янаулардан, башка хокук булмаган гамәлләрдән яклау;

9) законнарда, шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт турында нигезләмәдә билгеләнгән очракларда акчалата түләү сакланып калган шәһәр җирлеге бюджеты акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;

10) Россия Федерациясенең Хезмәт кодексында, Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының муниципаль хезмәт турындагы законнарында, шәһәр җирлегенең муниципаль хокукый актларында каралган гарантияләрдән тыш, пенсиягә чыгуга бәйле рәвештә бер мәртәбә бүләкләү өстәмә гарантияләнә. Күрсәтелгән гарантияне түләү шартлары, күләме һәм тәртибе шәһәр җирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль хезмәткәргә законнар, шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә нигезендә чыгымнар түләнә һәм хезмәт командировкаларына, муниципаль хезмәткә кабул итүгә, муниципаль хезмәтнең башка вазыйфасына күчерелүгә, башка җирлеккә муниципаль хезмәткә юлланугa бәйле рәвештә башка компенсацияләр бирелә, шулай ук моның белән бәйле транспорт чыгымнары һәм торак өчен түләү чыгымнары кире кайтарыла.

3. Муниципаль хезмәткәргә, муниципаль хезмәтне үтү шартларына карап, хезмәт транспорты бирелә яисә шәһәр җирлегендә муниципаль хезмәт турында нигезләмәдә билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә шәхси транспорттан файдалануга бәйле чыгымнар түләнә.

4. Муниципаль хезмәткәргә шулай ук оешма бетерелүгә, оешма хезмәткәрләре саны яисә штаты кыскаруга бәйле рәвештә хезмәткәрләр өчен хезмәт законнарында билгеләнгән башка гарантияләр дә бирелә.

5. Муниципаль хезмәткәрләр өчен гарантияләр бирүгә бәйле чыгымнар, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында башкасы каралмаган булса, шәһәр җирлеге бюджеты исәбеннән башкарыла.

87 маддә. Муниципаль хезмәткәрнең акчалата эчтәлеге

1. Муниципаль хезмәткәрнең акчалата эчтәлеге муниципаль хезмәтнең ул биләгән вазыйфасы (алга таба - вазыйфаи оклад) нигезендә муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи окладыннан, шулай ук Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә торган айлык һәм башка өстәмә түләүләрдән гыйбарәт.

2. Вазыйфаи окладның күләме, шулай ук айлык һәм башка өстәмә түләүләр күләме һәм аларны гамәлгә ашыру тәртибе Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә бастырып чыгарыла торган шәһәр җирлеге Советы карарлары белән билгеләнә.

XV бүлек ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

88 маддә. Шәһәр җирлегенең икътисадый нигезе

Шәһәр җирлегенең икътисадый нигезен шәһәр җирлегенең муниципаль милкендәге мөлкәт, шәһәр җирлеге бюджеты акчалары, шулай ук шәһәр җирлегенең мөлкәти хокуклары тәшкил итә.

89 маддә. Шәһәр җирлегенең муниципаль мөлкәте. Шәһәр җирлегенең муниципаль мөлкәтен биләү, аннан файдалану һәм аның белән эш итү

Шәһәр җирлеге милкендәге муниципаль мөлкәт исемлеге «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә. Шәһәр җирлегенең муниципаль мөлкәте белән биләү, аннан файдалану, эш итү, муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр, хуҗалык җәмгыятьләре төзү гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

90 маддә. Шәһәр җирлегенең муниципаль милкен хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль мөлкәтне хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә шәһәр җирлеге Советы карарлары белән билгеләнә.
2. Муниципаль мөлкәтне файдаланудан һәм хосусыйлаштырудан керемнәр шәһәр җирлеге бюджетына керә.

91 маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хуҗалык җәмгыятьләре

1. Шәһәр җирлегенең муниципаль берәмлеге әлеге Устав билгеләгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзергә, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, хуҗалык җәмгыятьләре төзүдә, шул исәптән җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципалитетара оешмалар төзүдә катнашырга хокуклы. Муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле җирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.
2. Гамәлгә куючының функцияләрен һәм вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы җирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, үз вазыйфасына билгеләп куя һәм әлеге предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең җитәкчеләрен вазыйфасыннан азат итә, әлеге Уставта каралган тәртиптә эшчәнлек турында хисапларны тыңлый.
3. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары шәһәр җирлеге исеменнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидияле җавап бирәләр һәм аларны федераль законда билгеләнгән тәртиптә үтәүне тәэмин итәләр.

92 маддә. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнарының муниципаль милектәге предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, федераль законда, Татарстан Республикасы законында башкасы билгеләнмәгән булса, шартнамәчел нигездә төзелә.

XVI бүлек ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

93 маддә. Шәһәр җирлеге бюджеты

1. Шәһәр җирлегенең үз бюджеты бар.
2. Шәһәр җирлеге бюджеты шәһәр җирлеге Советының муниципаль хокукый акты формасында эшләнә һәм раслана.

3. Шәһәр җирлеге бюджетында шәһәр җирлегенең җирле әһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юллана торган керемнәр һәм шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла торган шәһәр җирлеге бюджетының тиешле чыгымнары аерым-аерым карала.

4. Шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең алар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турындагы хисапларны тапшыра.

94 маддә. Шәһәр җирлегендә бюджет процессы

1. Шәһәр җирлеге бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен тикшереп тору җирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә гамәлгә ашырыла. Шәһәр җирлеге бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар белән билгеләнә.

2. Шәһәр җирлеге бюджеты проекты, шәһәр җирлеге Советының шәһәр җирлеге бюджетын раслау турындагы карары, аның үтәлеше турында еллык хисап, шәһәр җирлеге бюджетын үтәү барышы һәм җирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре саны турында квартал саен бирелә торган белешмәләр, аларның хезмәте өчен түләүгә факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш.

3. Шәһәр җирлеге Советының җирле салымнар турында муниципаль хокукый актларына үзгәрешләр кертү хакында муниципаль хокукый актлары, шәһәр җирлеге Советының чираттагы финанс елында һәм план чорына үз көченә керә торган Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары керемнәрен үзгәртүгә китерә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган муниципаль хокукый актлары чираттагы финанс елына һәм план чорына җирле бюджет турында карар проекты шәһәр җирлеге советына кертелгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Шәһәр җирлеге бюджеты проекты өч елга (чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

5. Шәһәр җирлегенең чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты проекты шәһәр җирлегенең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәэмин итү максатларында шәһәр җирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразы нигезендә төзелә.

6. Шәһәр җирлеге бюджеты проекты чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

7. Шәһәр җирлеге бюджеты проектын чираттагы финанс елына һәм план чорына төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

1) Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Россия Федерациясе Президенты юлламасы нигезләмәләре;

2) Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

3) шәһәр җирлеге бюджет сәясәтенең төп юнәлешләре һәм шәһәр җирлегенең салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

4) шәһәр җирлегенең социаль-икътисадый үсеш фаразы;

5) озак сроклы чорга шәһәр җирлегенең бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразы проекты);

6) шәһәр җирлегенең муниципаль программалары (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларга үзгәрешләр проектлары).

8. Шәһәр җирлегенең чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты керә торган бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш.

9. Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карарда чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәр бүлү нормативлары, әгәр алар Россия Федерациясенең бюджет законнары белән билгеләнмәгән булса, шулай ук шәһәр җирлеге бюджеты керемнәренең төркемнәр, подгруппалар һәм керем төренең маддәлары буенча фаразлана торган күләмнәре булырга тиеш.

10. Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар белән түбәндәгеләр билгеләнә:

шәһәр җирлеге бюджеты керемнәренең баш администраторлары исемлеге;

шәһәр җирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлеге;

чираттагы финанс елына һәм план чорына чыгымнарның ведомство структурасында бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан маддәлары һәм чыгымнар төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү;

гавами норматив йөкләмәләрне үтәүгә җибәрелә торган бюджет ассигнованиеләренең гомуми күләме;

чираттагы финанс елында һәм план чорында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

шәһәр җирлеге бюджетының план чорының беренче елына шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 2,5 проценты күләмендә, план чорының икенче елында шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнарының гомуми күләменең кимендә 5 проценты күләмендә;

чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 маддәсында билгеләнгән шәһәр җирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

елның 1 гыйнварына, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елдан-ел килүче, муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелеп;

шәһәр җирлеге бюджетының тиешенчә Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә кабул ителгән шәһәр җирлеге Советының муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

11. Бюджет чираттагы финанс елына һәм план чорына расланган очракта, шәһәр җирлеге бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чоры параметрларын һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту йә шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнарының өстәмә максатчан маддәлары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләре чыгымнарының ведомство структурасына кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

12. Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр җирлеге Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр җирлегенең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елның узган чорында шәһәр җирлегенең социаль-икътисадый үсешенә якынча йомгаклар һәм агымдагы финанс елында шәһәр җирлегенең социаль-икътисадый үсешенең көтелгән нәтиҗәләре;

шәһәр җирлегенең чираттагы финанс елына һәм план чорына социаль-икътисадый үсеш фаразы;

шәһәр җирлегенең чираттагы финанс елына һәм план чорына берләштерелгән бюджетының төп характеристикаларын фаразлау (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты);

шәһәр җирлеге бюджеты проектына аңлатма язуы;

бюджетара трансфертларны бүлүнең методикалары (методикалары проектлары) һәм исәпләре;

муниципаль бурычның өске чиге чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы ахырына;

чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке кертемнәр программасы проекты;

чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль гарантияләр программалары проектлары;

агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

күрсәтелгән органнарның башкарма комитеты белән күрсәтелгән бюджет сметаларына карата каршылыклар барлыкка килгән очракта тапшырыла торган шәһәр җирлеге Советы, шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән әлеге органнарның бюджет сметалары проектлары;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм әлеге Устав тарафыннан билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

13. Шәһәр җирлеге бюджеты проектын төзү һәм башкарма комитетның аерым бер өстенлеге. Бюджетлар проектларын турыдан-туры төзүне Зеленодольск муниципаль районының финанс органы гамәлгә ашыра.

14. Районның башкарма комитеты шәһәр җирлеге Советы каравына чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр җирлеге бюджеты турында карар проектын агымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча кертә.

15. Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар проектын карау һәм шәһәр җирлеге Советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән раслау тәртибе бюджет турындагы карарның чираттагы финанс елның 1 гыйнварыннан үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 маддәсы нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

16. Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яисә) шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елның 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә басылып чыгарга тиеш.

17. Җирле үзидарә органнары шәһәр җирлеге бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, муниципаль бурычның дефициты, күләме һәм структурасы, шәһәр җирлегенең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча Татарстан Республикасы законнарының һәм федераль законнарның үтәлешен тәэмин итә.

18. Шәһәр җирлеге бюджеты керемнәре Россия Федерациясенең бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә төзелә.

19. Шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

20. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, дәүләт хакимиятенең федераль органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру рөхсәт ителми.

21. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

Муниципаль милектәге капиталь төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре шәһәр җирлегенең капиталь кертемнәре программасына кертелгән смета бәясе 10 миллион сумнан артыграк булган инвестиция проектлары нигезендә чыгымнарның ведомство структурасы составындагы шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карарда һәр инвестиция проекты һәм аңа туры килә торган чыгымнар төре буенча аерым чагылыш таба.

Муниципаль милектәге капиталь төзелеш объектларына бюджет инвестицияләрен гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре шәһәр җирлегенең капиталь кертемнәре программасына кертелгән 1 миллион сумнан артык смета бәясе инвестиция проектлары нигезендә һәр инвестиция проекты һәм аңа туры килә торган чыгымнар төре буенча шәһәр җирлеге бюджетының җыелма бюджет язмасы составында чагылыш таба.

95 маддә. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяҗларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алулар җирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

96 маддә. Шәһәр җирлеге гражданнарының үзара салым акчалары

1. Гражданнарның үзара салым акчалары дигәндә гражданнарның җирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләрне хәл итү өчен башкарыла торган түләүләре аңлашыла. Гражданнарның үзара салымы тәртибендә түләүләр күләме шәһәр җирлегендә яшәүчеләрнең гомуми санының 30 процентыннан артык була алмаган һәм түләүләр күләме киметелергә мөмкин булган гражданнарның аерым категорияләреннән тыш, шәһәр җирлегенең барлык халкы өчен бертигез дәрәҗәдә билгеләнә.

2. Әлеге маддәнең 1 пунктында күрсәтелгән гражданнарның бер тапкыр бирелә торган түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләре җирле референдумда хәл ителә.

3. Гражданнарның бер тапкыр түләнә торган түләүләрен җыю турында җирле референдум карары басылып чыкканнан соң Район башкарма комитеты референдум карарында каралган эшләрне башкаруны оештыра һәм әлеге карарда каралган тәртиптә шәһәр җирлеге халкы алдында аларның үтәлеше турында хисап тота.

4. Гражданнарның үзара салым акчалары шәһәр җирлеге бюджетының үз керемнәренә керә.

97 маддә. Шәһәр җирлегенең муниципаль алынмалары (муниципаль бурычы)

1. Шәһәр җирлеге бюджеты кытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен каплау максатларында муниципаль эчке алынмаларны гамәлгә ашырырга хокуклы.

2. Шәһәр җирлеге исеменнән муниципаль алынмаларны гамәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Район Башкарма комитетына (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск шәһәре» муниципаль берәмлеге башкарма-күрсәтмә органы вәкаләтләрен үтәгәндә) карый.

3. Шәһәр җирлеге бюджетының агымдагы финанс елы башына калган средстволары агымдагы финанс елында шәһәр җирлеге бюджеты турындагы карар белән шәһәр җирлеге бюджеты кытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак каралган акчалар күләменнән артыграк күләмдә касса өзеклекләрен каплауга җибәрелергә мөмкин.

98 маддә. Бюджет хисабы. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Шәһәр җирлегенең бюджет хисабы - еллык.

2. Шәһәр җирлегенең бюджет хисабы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының җыелма бюджет хисабы нигезендә Районның башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

3. Шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында еллык хисап шәһәр җирлеге Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисап шәһәр җирлеге Советына тәкъдим ителгәнчегә кадәр тышкы тикшерү узарга тиеш, ул бюджет акчалары баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм шәһәр җирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә бирүне үз эченә ала.

Шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәгән килеш, әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Районның башкарма комитеты шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында, аңа бәяләмәне әзерләү өчен, агымдагы финанс елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча хисап бирә. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә әзерләү бюджет акчалары баш администраторларының еллык бюджет хисабының еллык бюджет тикшерүе күрсәткечләре нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында еллык хисапка Бәяләмә шәһәр җирлегенең Ревизион комиссиясе тарафыннан шәһәр җирлеге советына тапшырыла, анда бер үк вакытта район башкарма комитетына юллама бирелә.

7. Ел саен, агымдагы финанс елның 1 маеннан да соңга калмыйча, Район башкарма комитеты шәһәр җирлеге Советының хисап финанс елы өчен, шәһәр җирлеге бюджеты үтәлеше турында шәһәр җирлеге бюджетының хисап финанс елы, шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында башка бюджет хисабы проекты һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар нигезендә шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны шәһәр Советы Советына тапшыра.

9. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны карау нәтиҗәләре буенча шәһәр җирлеге Советы шәһәр җирлеге бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Шәһәр җирлеге советы шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны кире каккан очракта, ул күрсәткечләрне дөрес түгел яисә тулы чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кайта.

10. Шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турындагы карар, шәһәр җирлеге бюджетының керемнәренең, чыгымнарының һәм кытлыгының гомуми суммасын күрсәтеп, хисап финанс елында шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында хисап раслый.

Хисап финанс елында шәһәр җирлеге бюджетының үтәлеше турында шәһәр җирлеге Советы карарына аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәре классификациясе кодлары буенча шәһәр җирлеге бюджеты керемнәре;

дәүләт идарәсе секторының бюджет керемнәренә карый торган керем төрләре, керемнәрнең подвидлары кодлары, операцияләр классификациясе буенча шәһәр җирлеге бюджеты керемнәре;

шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнары;

бюджетлар чыгымнары классификациясенең бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча шәһәр җирлеге бюджеты чыгымнары;

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары классификациясе кодлары буенча шәһәр җирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары;

шәһәр җирлеге бюджеты кытлыгын бюджетлар кытлыгын финанслау чыганаклары төркемнәре, төркемчәләре, маддәлары, төрләре буенча финанслау чыганаклары; бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакларына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләрен классификацияләү.

98 маддә. Шәһәр җирлегенең җирле бюджетын үтәү.

1. Шәһәр җирлегенең җирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.
2. Шәһәр җирлеге бюджеты касса бердәмлеге һәм чыгымнарның бирелгәнлеге нигезендә башкарыла.
3. Шәһәр җирлеге бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, шәһәр җирлеге бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.
4. Шәһәр җирлеге бюджетын үтәү шәһәр җирлегенең җыелма бюджет язмасы һәм шәһәр җирлегенең касса планы нигезендә оештырыла.

100 маддә. Муниципаль финанс контроле.

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган Россия Федерациясе бюджет законнарын һәм башка норматив хокукый актларны үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм аннан соңгы финанс контроленә бүленә.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле Зеленодольск муниципаль районының контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.
3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле Зеленодольск муниципаль районы Финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.
4. Шәһәр җирлегенең җирле бюджетын үтәү процессында бюджет хокук бозуларын кисәтү һәм бетерү максатларында башлангыч контроль гамәлгә ашырыла.
5. Алдагы контроль аларны үтәү законлылыгын, исәпкә алу һәм хисаплылыкның дөреслеген билгеләү максатларында шәһәр җирлеге бюджетын үтәү нәтиҗәләре буенча гамәлгә ашырыла.

XVII БҮЛЕК. ШӘҺӘР ҖИРЛЕГЕ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ЧЫН УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

101 маддә. Шәһәр җирлеге Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Шәһәр җирлеге уставы проекты, шәһәр җирлеге Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары проекты шәһәр җирлеге башлыгының, шәһәр җирлеге Советы депутатларының, район башкарма комитеты җитәкчесенең, территориаль иҗтимагый үзидарә органнарының, гражданнарның инициативалы төркемнәренең советына кертелә ала.
2. Шәһәр җирлеге Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен шәһәр җирлеге Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Күрсәтелгән комиссия эшендә катнашу өчен

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Шәһәр җирлеге уставы проекты, шәһәр җирлеге Советының Шәһәр җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты шәһәр җирлеге Уставын кабул итү, шәһәр җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне шәһәр җирлеге Уставы каралганчы 30 көннән дә соңга калмыйча, шәһәр җирлеге Уставы проекты, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданнарның аны тикшерүдә катнашу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка җиткерү) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка җиткерелергә) тиеш. Шәһәр җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр җирлеге Советы карары проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук шәһәр җирлеге Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә үзгәрешләр кертелгәндә, гражданнарның әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында фикер алышуда катнашу тәртибен рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) таләп ителми.

4. Шәһәр җирлеге Уставы проекты, шәһәр җирлеге Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары буенча шәһәр җирлеге Советы утырышында аларны карау алдыннан әлеге Устав нигезендә гавами тыңлаулар уздырыла, Уставка үзгәрешләр Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, устав (устав) яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен төгәл кабатлау рәвешендә әлеге Уставны шушы норматив хокукый актларга туры китерү максатларында кертелә торган очраклардан тыш.

5. Устав китерү шәһәр җирлеге федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры килү шушы закон актларында билгеләнгән срокта гамәлгә ашырыла. Федераль закон, Татарстан Республикасы законы белән күрсәтелгән срок билгеләнмәгән очракта, Уставны илтеп җиткерү срогы шәһәр җирлеге тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, Татарстан Республикасы законын, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын гавами тыңлауларда рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм фикер алышу кирәклеген исәпкә алып билгеләнә. шәһәр җирлегеаның буенча гражданнарның тәкъдимнәрен исәпкә алу, Совет утырышларының чиратлылыгын шәһәр җирлегемондый муниципаль хокукый актны дәүләт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) сроклары һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

6. Шәһәр җирлеге Уставын шәһәр җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән яңа редакциядә кую рөхсәт ителми. Бу очракта шәһәр җирлегенең яңа Уставы кабул ителә, ә элек гамәлдә булган Шәһәр җирлеге Уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар шәһәр җирлегенең яңа Уставы үз көченә кергән көннән үз көчләрен югалткан дип танылa.

102 маддә. Шәһәр җирлеге Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе

1. Шәһәр җирлеге Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын карау шәһәр җирлеге Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укуда шәһәр җирлеге Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Шәһәр җирлеге Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң, күрсәтелгән проект шәһәр җирлеге башлыгы тарафыннан шәһәр җирлеге Советына, әлеге Уставның 70 маддәсындагы 1 пунктында күрсәтелгән хокук иҗат инициативасы хокукына ия башка субъектларга төзәтмәләр кертү өчен җибәрелә.

3. Шәһәр җирлеге уставы, шәһәр җирлеге Советының Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары шәһәр җирлеге Советы депутатларының

билгеләнгән санынннан күпчелек тарафыннан өчтән ике өлешкә кабул ителә. Шәһәр җирлеге башлыгының тавышы шәһәр җирлеге Уставын кабул иткәндә, шәһәр җирлеге Советының шәһәр җирлеге Советы депутаты тавышы буларак шәһәр Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары исәпкә алына.

103 маддә. Шәһәр җирлеге Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарлар

1. Шәһәр җирлеге уставы, шәһәр җирлеге Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары алар кабул ителгәннән соң шәһәр башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына җибәрелә.

2. Шәһәр җирлеге уставы, шәһәр җирлеге Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары аларны дәүләт теркәвенә алганнан соң рәсми басылып чыгарга (халыкка җиткерелергә) тиеш һәм аларны рәсми бастырып чыгарганнан (халыкка җиткергәннән) соң үз көченә керә. Шәһәр җирлеге башлыгы теркәлгән Шәһәр җирлеге Уставын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органыннан кергән көннән алып җиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

3. Шәһәр җирлеге Уставына кертелгән һәм шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр шәһәр җирлегенең җирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (шәһәр җирлеге уставын федераль законнар нигезендә китерү очракларыннан, шулай ук шәһәр җирлеге җирле үзидарәсенең сайланулы вазыйфаи затларының вәкаләтләре, вәкаләтләре чоры, сайланулы вазыйфаи затларын сайлау тәртибе үзгәртелүдән тыш) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очраклардан тыш, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар кабул иткән шәһәр җирлеге Советының вәкаләтләре чоры тәмамлангач үз көченә керә.